TRAKYA ÜNİVERSİTESİ

HALİDE NUSRET ZORLUTUNA SEMPOZYUMU

ÖZET BİLDİRİ KİTABI

6-7 KASIM 2025 - EDİRNE

HİLAMUR AKADEMİ

HİLAMUR AKADEMİ

HALİDE NUSRET ZORLUTUNA SEMPOZYUMU

ÖZET BİLDİRİ KİTABI

6-7 KASIM 2025 - EDİRNE

EDİTÖR/ EDITOR

PROF. DR. MÜBERRA GÜRGENDERELİ

HALİDE NUSRET ZORLUTUNA SEMPOZYUMU ÖZET BİLDİRİ KİTABI

6-7 KASIM 2025 - EDİRNE

Editör / Editor
Prof. Dr. Müberra Gürgendereli

Genel Yayın Yönetmeni / Executive Director
Hakan Sarı

Kapak Tasarımı & Dizgi / Cover & Layout
IHLAMUR

1. Basım / First Edition
IKSY: 264
Ihlamur Akademi: 122
Kasım 2025 / November 2025
E-ISBN: 978-625-6633-70-4

Topkapı Mah. Kahalbaşı Sok. No:31/1 Fatih - İstanbul
Tel: +90 535 550 00 05
ihlamurakademi@gmail.com
www.ihlamurkitap.com • www.ihlamur.com.tr
Kültür Bakanlığı Sertifika No: 12669
Publisher Certificate No: 12669

Ihlamur Akademi, Web of Science: Book Citation Index (BKCI)'te dizinlenen İdeal Kültür Yayıncılık markasıdır.

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER 3

HALİDE NUSRET ZORLUTUNA'NIN AZİZ BEY'E YAZDIĞI 17.11.1926 TARİHLİ MEKTUBUNDAN HAREKETLE İMLA TASARRUFLARI ÜZERİNE NOTLAR
Atabey KILIÇ 7

HALİDE NUSRET ZORLUTUNA'NIN ROMANLARINDA İSTANBUL
Ayşe Nur ÖZDEMİR 9

ANKET VE MÜLAKATLARINDA HALİDE NUSRET ZORLUTUNA
Selçuk ATAY 11

HALİDE NUSRET ZORLUTUNA'NIN BÜYÜK RÜZGAR (RÜZGÂRDAKİ YAPRAK) ADLI ESERİ ÜZERİNE KISA BİR DEĞERLENDİRME
Mihriye ÇELİK 13

HALİDE NUSRET ZORLUTUNA ŞİİRİNDE MİLLÎ KİMLİĞİ KURAN UNSURLAR
Gürhan ÇOPUR 15

SİSLİ GECELER ROMANININ FARKLI YAYIM VE BASKILARINA DAİR BAZI DİKKATLER
Dinçer ATAY 17

HALİDE NUSRET'İN SİSLİ GECELER VE GÜL'ÜN BABASI KİM? ROMANLARINDA KADININ KONUMU
Seda ÇETİN 19

BENİM KÜÇÜK DOSTLARIM'DAN HAREKETLE HALİDE NUSRET ZORLUTUNA'NIN ÖĞRETMENLİĞİ
Fatih SAKALLI 21

HALİDE NUSRET ZORLUTUNA'NIN AYDINLIK KAPI ROMANINDA AİLENİN GÖRÜNÜMÜ
Sezaver ÇAPCI SİPAHİ 23

HALİDE NUSRET ZORLUTUNA'NIN ÖRÜMCEK DEDE İSİMLİ ÇEVİRİSİ ÜZERİNE DÜŞÜNCELER
Canan UĞURDAĞ 25

BÜYÜKANNE ROMANI HAKKINDA BİR İNCELEME
Selmin YİĞİT 27

"MESLEK HATIRALARI" IŞIĞINDA İDEALİST BİR ÖĞRETMEN PORTRESİ:
HALİDE NUSRET ZORLUTUNA
Ahmet GÜNŞEN 29

HALİDE NUSRET ZORLUTUNA'NIN ESERLERİNDE BABA FİGÜRÜ
Kübra ÇELEBİ 31

MİLLÎ MÜCADELE'NİN EDEBÎ İZDÜŞÜMÜ:
İDEOLOJİ, VATAN VE ÖTEKİ BAĞLAMINDA AŞK VE ZAFER ROMANI
Kamil PARIN 33

HALİDE NUSRET ZORLUTUNA'NIN DERGİCİLİK FAALİYETLERİ:
AYŞE VE TÖRE DERGİLERİ ÜZERİNE BİR İNCELEME
Emre YILDIRIM 35

BİR DEVRİN ROMANI'NA YANSIYANLAR
Hasan YÜREK 39

MODERNLEŞME VE GELENEKSELLİK BAĞLAMINDA ERKEK KİMLİĞİNİN YENİDEN İNŞASI: GÜLÜN BABASI KİM? ROMANI
Ayhan BULUT 41

HAZİN BİR AŞK VE DÖNEMİN KAÇIŞ HİKÂYESİ:
HALİDE NUSRET ZORLUTUNA'NIN İLK ROMANI KÜLLER
Ferudun AY 45

GERÇEKTEN KURGUYA: HALİDE NUSRET ZORLUTUNA'NIN BEYAZ SELVİ ROMANI
Hüseyin Cihad KARAALİ 47

EMİNE IŞINSU VE HALİDE NUSRET ZORLUTUNA
Ayşe İLKER 49

HALİDE NUSRET ZORLUTUNA'NIN OĞLU ERGUN ZORLUTUNA'YA YAZDIĞI
MEKTUPLAR ÜZERİNE BİR İNCELEME
Öznur ÖZDARICI 51

HALİDE NUSRET'İN ROMANLARINDA ALAFRANGALAR
Serhat HAMİŞOĞLU 53

HALİDE NUSRET'İN KALEMİNDEN KADIN İMGESİNE TOPLUM DİL BİLİMSEL BİR BAKIŞ:
GÜL'ÜN BABASI KİM? ROMANI ÖRNEĞİ
Selda SANDALYECİ 55

HALİDE NUSRET'İN MASAL ŞEHRİ
Suphi SAATÇİ 57

HALİDE NUSRET ZORLUTUNA'NIN ŞİİRLERİNDE ŞEHİRLER
Polat SEL 59

HALİDE NUSRET ZORLUTUNA'NIN YANMIŞ DEFTERDEN YAPRAKLAR'I ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME
Ömrüm IŞIKAY 61

URFA'YI BAŞKA SEVMEK
-HALİDE NUSRET VE URFA-
Mehmet KURTOĞLU 63

MÜCADELE KADINI OLARAK HALİDE NUSRET ZORLUTUNA
Hatem TÜRK 65

HALİDE NUSRET ZORLUTUNA'NIN SÜS DERGİSİNDEKİ DEDİKODU YAZILARI
Kazım ÇANDIR 67

ZORLUTUNA'NIN HANIMIN MEKTUPLARI ESERİNE BİR BAKIŞ
Fatma ATAY 69

HALİDE NUSRET'İN "BİR ANNENİN HİKÂYESİ" ADLI ESERİ ÜZERİNE YAPISAL VE TEMATİK BİR İNCELEME
Hilal BAŞBOZKURT 71

T.C. TRAKYA ÜNİVERSİTESİ - IHLAMUR AKADEMİ
HALİDE NUSRET ZORLUTUNA SEMPOZYUMU
6-7 Kasım 2025 - EDİRNE

SEMPOZYUM ONURSAL BAŞKANI

Prof. Dr. Mustafa HATİPLER

BİLİM VE DANIŞMA KURULU

Prof. Dr. Mustafa HATİPLER (Trakya Üniversitesi Rektörü)
Prof. Dr. Müberra GÜRGENDERELİ (Trakya Üniversitesi)
Prof. Dr. İskender ÖKSÜZ (Emekli Öğretim Üyesi)
Prof. Dr. Saim SAKAOĞLU (Emekli Öğretim Üyesi)
Prof. Dr. Nusret ÇAM (Emekli Öğretim Üyesi)
Prof. Dr. Atabey KILIÇ (Erciyes Üniversitesi)
Prof. Dr. Ahmet GÜNŞEN (Trakya Üniversitesi)
Prof. Dr. Ayşe İLKER (Manisa Celal Bayar Üniversitesi)
Prof. Dr. Fatih SAKALLI (Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi)
Prof. Dr. Hasan YÜREK (Mersin Üniversitesi)
Prof. Dr. Hatem TÜRK (Giresun Üniversitesi)
Prof. Dr. Ali İhsan ÖBEK (Trakya Üniversitesi)
Doç. Dr. Ayşe Nur ÖZDEMİR (Trakya Üniversitesi)
Doç. Dr. Selçuk ATAY (Karabük Üniversitesi)
Dr. Öğr. Üyesi Polat SEL (Trakya Üniversitesi)
Dr. Öğr. Üyesi Seda ÇETİN (Trakya Üniversitesi)
Dr. Öğr. Üyesi Selda SANDALYECİ (Trakya Üniversitesi)

DÜZENLEME KURULU

Prof. Dr. Müberra GÜRGENDERELİ (Başkan)
Hakan SARI (Ihlamur Akademi)
Doç. Dr. Dinçer ATAY (Kafkas Üniversitesi)
Doç. Dr. Ergün KARACA (Trakya Üniversitesi)
Doç. Dr. Dolunay KUMLU (Trakya Üniversitesi)
Yusuf KOŞAR (Ihlamur Akademi)

HALİDE NUSRET ZORLUTUNA'NIN AZİZ BEY'E YAZDIĞI 17.11.1926 TARİHLİ MEKTUBUNDAN HAREKETLE İMLA TASARRUFLARI ÜZERİNE NOTLAR

Atabey KILIÇ[1]

Öz

Halide Nusret Zorlutuna'nın yayıma hazırlamakta olduğumuz, ilki 1926 yılına ait mektuplarında hem kendi şahsına has olduğunu zannettiğimiz hem de devir tasarrufunu yansıtan imla özellikleri dikkat çekicidir. Esasen kullanılan kâğıttan mürekkebe, zarftan kaleme kadar son derece özenli bir tutumun delillerinden olan mektuplar, muhteva bakımından da dikkat çekicidir. Biz bu çalışma çerçevesinde Halide Nusret Zorlutuna'nın 1926 yılına ait mektuplarına dair kısa bir bilgi verdikten sonra 17.11.1926 tarihini taşıyan beş sayfalık mektubu etrafında gördüğümüz bilhassa imla tasarruf ve hususiyetleri hakkında ana hatlarıyla bilgi vermeye çalışacağız.

Anahtar Kelimeler: Halide Nusret Zorlutuna, Aziz Bey, mektup, imla.

[1] Prof. Dr., Erciyes Üniversitesi, atabeykilic@gmail.com, ORCID: 0000-0002-2627-0995.

NOTES ON SPELLING FEATURES BASED ON THE LETTER WRITTEN BY HALİDE NUSRET ZORLUTUNA TO AZİZ BEY ON NOVEMBER 17, 1926

Abstract

The spelling features of Halide Nusret Zorlutuna's letters, the first of which we are preparing for publication and which are from 1926, are remarkable, both those that we think are unique to her and those that reflect the using of the era. In fact, the letters are remarkable in terms of their content, as they are evidence of an extremely careful attitude, from the paper used to the ink, from the envelope to the pen. Within the framework of this study, after giving a brief information about Halide Nusret Zorlutuna's 1926, we will try to give an outline of the spelling savings and features that we have seen around five page letter dated 17.11.1926.

Keywords: Hâlide Nusret Zorlutuna, Aziz Bey, letter, orthography.

HALİDE NUSRET ZORLUTUNA'NIN ROMANLARINDA İSTANBUL

Ayşe Nur ÖZDEMİR[1]

Öz

Halide Nusret Zorlutuna şiir, hikâye, roman ve hatıra gibi farklı türlerde eserler vererek Türk edebiyatına önemli katkılarda bulunmuş çok yönlü bir yazardır. Özellikle romanlarında bireysel ve toplumsal temaları iç içe işleyerek döneminin ruhunu başarıyla yansıtmıştır. Aşk, aile, kadın kimliği, toplumsal değişim ve siyasal dönüşümler yazarın edebî dünyasında sıkça ele aldığı temalardır.

Çoğu zaman bu temaların gelişiminde hem bir anlatı ögesi hem de arka plan olan İstanbul, Zorlutuna'nın romanlarında yalnızca bir mekân olarak düşünülmemelidir; kurgunun işleyişinde ve karakter psikolojisinin belirginleştirilmesinde üstlendiği kritik rollerle birlikte bireysel yalnızlıkların, ahlaki çözülmelerin ve kültürel çatışmaların da simgesidir. Böylece şehir, anlatı dokusunda çok katmanlı bir anlam ağı oluşturur ve işlevler bütünü kazanır. İstanbul kimi zaman bireysel trajedilerin ve ahlaki çözülmenin sahnesi kimi zaman ise İstanbul ile Anadolu arasındaki değerler çatışmasının merkezidir. Benzer şekilde yazar, birçok romanında tekrar eden bir örüntü olan aşk üçgeninin sahnesi olarak İstanbul'u konumlandırırken onun karşısına yeni devletin başkenti Ankara'yı farklı bir çehreyle yerleştirir. Böylece fiil ile kuvve, geçmiş ile gelecek, gelenek ile modern arasında çoğu düzeyde ideolojik bir karşıtlık, sembolik tezahürleri olan bir gerilim de kurulur. Zorlutuna'nın yasak aşk temasını merkeze almaları itibarıyla Servet-i Fünûn Dönemi romanlarını hatırlatan ilgili eserleri, Millî Mücadele yıllarının tarihsel ikliminde gelişen olaylara odaklanmaları, yeni kurulacak devlete duyulan inanç ve bağlılığı öne çıkarmaları bakımından onlardan ayrılır. Dolayısıyla Zorlutuna'nın romanlarını, yıkılan bir imparatorluğun ardından doğan Cumhuriyet'in edebiyattaki müjdecisi olarak değerlendirmek de mümkündür. Bu bildiride Halide Nusret Zorlutuna'nın romanlarında İstanbul'un nasıl kurgulandığı ve işlevsel rollerinin yanı sıra hangi sembolik anlamları yüklendiği ve Ankara ile kurduğu karşıtlık ilişkisi de incelenecektir.

Anahtar Kelimeler: Halide Nusret Zorlutuna, Roman, Mekân, İstanbul.

[1] Doç. Dr., Trakya Üniversitesi, aysenurozdemir@trakya.edu.tr, ORCID: 0000-0003-1555-7824

ISTANBUL IN THE NOVELS OF HALİDE NUSRET ZORLUTUNA

Abstract

Halide Nusret Zorlutuna is a versatile author who made significant contributions to Turkish literature by producing works in various genres such as poetry, short stories, novels and memoirs. She particularly succeeds in reflecting the spirit of her period by interweaving individual and social themes in her novels. Love, family, female identity, social change and political transformations are themes she frequently explores in her literary world.

Istanbul, which often functions both as a narrative element and as a backdrop in the development of these themes, should not be considered merely a space in Zorlutuna's novels. With the critical roles it undertakes in the progression of the plot and the clarification of character psychology, it also symbolizes individual loneliness, moral corruption and cultural conflicts. In this way, the city forms a multilayered network of meaning within the narrative fabric and gains a range of functions. At times, İstanbul becomes the setting of personal tragedies and moral corruption, while at other moments it stands at the center of the value conflict between İstanbul and Anatolia. Similarly, the author positions İstanbul as the setting for the love triangle pattern that recurs in many of her novels and places Ankara, the capital of the new state, opposite it with a different character. Thus, a tension with symbolic manifestations is constructed between action and potential, past and future, tradition and modernity, often with an ideological dimension.

Although Zorlutuna's works that center on the theme of forbidden love evoke the novels of the Servet-i Fünûn literary period, they differ from them by focusing on events unfolding in the historical climate of the National Struggle years and by highlighting faith and loyalty toward the soon to be established state. Therefore, it is also possible to evaluate Zorlutuna's novels as the heralds in literature of the Republic that emerged after the collapse of an empire. In this paper, the fictionalization of İstanbul in Halide Nusret Zorlutuna's novels will be examined, along with its functional roles, symbolic meanings and contrast with Ankara.

Keywords: Halide Nusret Zorlutuna, Novel, Space, Istanbul.

ANKET VE MÜLAKATLARINDA HALİDE NUSRET ZORLUTUNA

Selçuk ATAY[1]

Öz

Bu bildiri, Cumhuriyet dönemi Türk edebiyatının önde gelen kadın yazarlarından Halide Nusret Zorlutuna'nın gazete ve dergilerde yayımlanmış anket ve mülakatlarını inceleyerek, onun entelektüel kimliğini feminist eleştiri kuramı perspektifinden analiz etmektedir. Çalışma, Zorlutuna'nın kamusal söylem alanında geliştirdiği düşünsel pozisyonu, edebiyat, dil, toplumsal cinsiyet ve millî kimlik meseleleri ekseninde tartışmaktadır. Bu metinlerdeki ifadeleri, onun hem Cumhuriyet modernleşmesinin ideallerine bağlı bir aydın hem de geleneksel kadınlık değerlerini savunan bir figür olarak iki kutuplu bir kimlik inşa ettiğini göstermektedir.

Zorlutuna'nın anketlerde sanatın işlevini anlam, ahlak ve toplumsal fayda ilkeleriyle temellendirmesi, onu işlevselci bir estetik anlayışın temsilcisi konumuna getirir. "Kadınlık" kimliğini ise annelik, fedakârlık ve millî sorumluluk kavramlarıyla ilişkilendirerek kamusal alanda meşrulaştırır. Bu yönüyle söylemi, modernleşmenin bireysel özgürleşme potansiyeline temkinli yaklaşan; fakat kadın varlığını görünür kılmak için geleneksel değerleri stratejik biçimde kullanan bir uzlaşım diline sahiptir. Bu çalışma Halide Nusret Zorlutuna'nın söyleminde modern ile muhafazakâr, kamusal ile özel, bireysel ile toplumsal arasındaki gerilimi çözümleyerek, erken Cumhuriyet kültüründe kadın entelektüel kimliğinin inşa süreçlerine yeni bir perspektif sunmayı amaçlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Halide Nusret Zorlutuna, Anket, Mülakat.

[1] Doç. Dr., Karabük Üniversitesi, selcukatay@karabuk.edu.tr, ORCID:0000-0001-5328-2257

HALIDE NUSRET ZORLUTUNA IN SURVEYS AND INTERVIEWS

Abstract

This paper analyzes the interviews and surveys of Halide Nusret Zorlutuna, one of the prominent female authors of the early Republican period in Turkish literature, through the lens of feminist literary criticism. It examines the intellectual stance Zorlutuna developed within the public sphere, focusing on her reflections concerning literature, language, gender, and national identity. Her responses reveal a dual identity: a modern intellectual committed to the ideals of the Republic, yet simultaneously a defender of traditional womanhood.

Zorlutuna's conception of literature, centered on meaning, morality, and social utility, positions her within a functionalist aesthetic framework. By redefining "womanhood" through the notions of motherhood, sacrifice, and national responsibility, she constructs a legitimate female voice in the public sphere. In doing so, Zorlutuna articulates a reconciliatory discourse that tempers the emancipatory aspirations of modernity while strategically employing traditional values to affirm women's cultural presence. The paper argues that her discourse embodies a tension between the modern and the conservative, the public and the private, the individual and the collective. Through this tension, Zorlutuna's intellectual persona emerges as both a participant in and a critic of the gendered dimensions of Turkish modernization. Ultimately, the study aims to offer a renewed perspective on the construction of female intellectual identity in early Republican culture and to re-evaluate the ideological and aesthetic dynamics that shaped women's voices in the literary field.

Keywords: Halide Nusret Zorlutuna, Survey, Interview.

HALİDE NUSRET ZORLUTUNA'NIN *BÜYÜK RÜZGAR (RÜZGÂRDAKİ YAPRAK)* ADLI ESERİ ÜZERİNE KISA BİR DEĞERLENDİRME

Mihriye ÇELİK[1]

Öz

Halide Nusret Zorlutuna'nın *Büyük Rüzgâr* adlı romanı ilk olarak 1930-1931 yıllarında *Yarın* gazetesinde tefrika edilmiştir. Gazetede, romanın 18. tefrikadan 83. tefrikaya kadar olan kısmı tespit edilebilmiştir. Eser daha sonra *Rüzgârdaki Yaprak* adıyla yeniden tefrika edilse de bu tefrikalara ulaşılamamıştır. Eserin tamamı bir araya getirilememiş olsa da eldeki bölümler gerek dönemin toplumsal yapısını gerekse o dönemde kadın kimliğine yönelik bakış açısını anlamak açısından önemli ipuçları sunmaktadır.

Eser 1920'li yıllarda -yasal boşanma hakkının kadınlara henüz tanınmadığı bir dönemde- kendisini aldatan eşini terk edip kimliğini gizleyerek yaşamını yeniden kurmaya çalışan bir kadının bireysel direnişini konu edinir. Halide Nusret, bu anlatı aracılığıyla dönemin toplumsal değerlerinin yanı sıra kadınların hukuk ve ahlak karşısındaki konumlarını eleştirel bir bakışla işler. Bu yönüyle *Büyük Rüzgâr* Cumhuriyet'in erken döneminde kadınların bireysel özgürlük, toplumsal konum ve özsaygı kavramları etrafında yaşadığı çatışmaları görünür kılar. Yine bu dönemde modern ve geleneğin çatışmasını örneklemesi bakımından da dikkat çekici bir metindir. Bu çalışmanın amacı edebiyat tarihinde gölgede kalmış bu metni yeniden gün yüzüne çıkararak hem yazarın kadın merkezli anlatım geleneği içindeki yerini hem de Cumhuriyet'in ilk yıllarındaki toplumsal dönüşümleri edebi bir perspektiften değerlendirmektir.

Anahtar Kelimeler: Halide Nusret Zorlutuna, Büyük Rüzgâr, Rüzgârdaki Yaprak

[1] Dr. Öğr. Üyesi, Karabük Üniversitesi, mihriyetonbul@karabuk.edu.tr, ORCID: 0000-0003-4876-2592

A BRIEF REVIEW OF HALİDE NUSRET ZORLUTUNA'S WORK TITLED THE GREAT WIND (THE LEAF IN THE WIND)

Abstract

Halide Nusret Zorlutuna's novel *Büyük Rüzgâr (The Great Wind)* was first serialized in the newspaper *Yarın* between 1930 and 1931. The sections of the novel from the 18th to the 83rd installment have been identified in this newspaper. Although the work was later serialized again under the title *Rüzgârdaki Yaprak (Leaves in the Wind)*, these installments have not been found. Although the entire work could not be compiled, the available sections provide important clues for understanding both the social structure of the period and the perspective on female identity at that time.

Set in the 1920s, a period when women did not yet have the legal right to divorce, the work focuses on the individual resistance of a woman who leaves her cheating husband and tries to rebuild her life while hiding her identity. Through this narrative, Halide Nusret critically examines the social values of the period as well as the position of women in relation to law and morality. In this respect, The Great Wind reveals the conflicts experienced by women in the early period of the Republic around the concepts of individual freedom, social position, and self-respect. It is also a noteworthy text in terms of exemplifying the conflict between modernity and tradition during this period. The aim of this study is to bring this text, which has been overshadowed in literary history, to light, evaluating both the author's place within the tradition of women-centered narrative and the social transformations of the early years of the Republic from a literary perspective.

Keywords: Halide Nusret Zorlutuna, The Great Wind, The Leaf in the Wind

HALİDE NUSRET ZORLUTUNA ŞİİRİNDE MİLLÎ KİMLİĞİ KURAN UNSURLAR

Gürhan ÇOPUR[1]

Öz

1901 yılında İstanbul'da doğan Halide Nusret Zorlutuna, hayatı boyunca Anadolu ve Rumeli vilayetlerinin birçoğunu görerek tanıma fırsatı bulur. Eserlerinde de sıklıkla yer edinen memleket şehirleri ve kadim eserlerimiz, onun millî ve manevi değerlerinin yansıması haline gelirler. Çevresindeki birçok kalemi etkileyen ve yeni isimlere kapı aralayan yazarlığı süresince, Cumhuriyet'in kuruluşu ve çok partili döneme geçişi gibi önemli toplumsal olaylara da şahitlik eder. Edebî yürüyüşünü millî değerler çerçevesinde gerçekleştiren Zorlutuna, özellikle milliyetçi kanadın entelektüel ve edebî birikimine büyük katkıları bulunan Töre (Ayşe) dergisi aracılığıyla ve bu zaviyede yetişen genç kalemler tarafından örnek alınan; kadın olgusunu millî bir hassasiyetle mesele edinen bir Türk aydınıdır. "Ümmü'l Muharrirat" yani *Kadın Yazarların Annesi* sıfatıyla genç yazarlar üzerindeki tesiri açık şekilde hissedilen Zorlutuna, millî romantik bir şair olarak sözünü, milletinin tarihsel ve manevi serüveni çerçevesinde kurgular.

Bu bildiride Halide Nusret Zorlutuna'nın şiirleri, millî romantizm çerçevesinde değerlendirilerek şiirlerin tematik yapısı millî kimliğin kuruluşu bağlamında yorumlanmaya çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Halide Nusret Zorlutuna, Millî Kimlik, Cumhuriyet Dönemi Türk Şiiri, Anadolu.

[1] Doç. Dr., Ardahan Üniversitesi, gurhancopur@gmail.com, ORCID: 0000-0002-6854-005X

ELEMENTS ESTABLISHING NATIONAL IDENTITY IN HALIDE NUSRET ZORLUTUNA'S POETRY

Abstract

Born in Istanbul in 1901, Halide Nusret Zorlutuna had the opportunity to see and get to know many of the provinces of Anatolia and Rumelia throughout her life. The cities of her homeland and our ancient works, which frequently appear in her works, become a reflection of her national and spiritual values. During her writing career, which influenced many writers around her and opened doors for new names, she also witnessed important social events such as the founding of the Republic and the transition to a multi-party system. Zorlutuna, who pursued her literary journey within the framework of national values, is a Turkish intellectual who addresses the issue of women with national sensitivity. She is an example for young writers who grew up in this perspective and who contributed greatly to the intellectual and literary heritage of the nationalist wing through the magazine Töre (Ayşe). Zorlutuna, whose influence on young writers is clearly felt as "Ümmü›l Muharrirat," or Mother of Women Writers, constructs her words as a national romantic poet within the framework of her nation's historical and spiritual journey.

This paper will evaluate Halide Nusret Zorlutuna's poems within the framework of national romanticism and attempt to interpret the thematic structure of the poems in the context of the formation of national identity.

Keywords: Halide Nusret Zorlutuna, National Identity, Turkish Poetry of the Republican Era, Anatolia.

SİSLİ GECELER ROMANININ FARKLI YAYIM VE BASKILARINA DAİR BAZI DİKKATLER

Dinçer ATAY[1]

Öz

Halide Nusret Zorlutuna'nın *Sisli Geceler* adlı romanının farklı yayımları ve baskılarına odaklanılan bu bildiride, eserin tefrikalarına dair bilgiler verildikten sonra müstakil kitap baskıları ile olan farklılıklarına dikkat çekilmiştir. Zorlutuna'nın ilk romanının genellikle *Küller* olduğu kabul edilirken *Sisli Geceler* ise ikinci tefrikası olarak değerlendirilmektedir. Ayrıca *Küller*'in gerçekten 1919'da Ümit Mecmuası'nda tefrika edilip edilmediğine dair çeşitli belirsizlikler ortaya konmuştur. Hüseyin Tuncer ve Hatem Türk'ün çalışmalarında bu tefrika bilgisinin kaynağına dair somut bir veri sunulmadığı, ayrıca Betül Coşkun'un doktora tezinde de bu bilgiye yer verilmediği gözlemlenmiştir. Beyazıt Devlet Kütüphanesi'nin elektronik süreli yayın kataloğunda yapılan taramalarda Ümit adlı bir dergiye ulaşılmış; ancak *Küller* tefrikasına rastlanmamıştır. Bu bulgu, araştırmalarda geçen "Ümit Mecmuası" adının başka bir yayına işaret ediyor olabileceği ihtimalini gündeme getirmektedir. Dolayısıyla çalışma, Halide Nusret Zorlutuna'nın romanlarının yayımlanma süreçlerine dair mevcut bibliyografik bilgilerin yeniden gözden geçirilmesi gerektiğini vurgulamakta ve araştırmacılara bu alanda yeni katkılar sunmayı amaçlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Tefrika roman, Halide Nusret, *Sisli Geceler*.

[1] Doç. Dr., Kafkas Üniversitesi, dinceratay@gmail.com, ORCID: 0000-0002-8796-371X

SOME NOTES ON THE DIFFERENT EDITIONS AND PRINTINGS OF THE NOVEL *SİSLİ GECELER*

Abstract

This paper focuses on the different editions and printings of Halide Nusret Zorlutuna's novel *Sisli Geceler* (Misty Nights). After providing information about the serialized versions of the work, it draws attention to the differences between them and the independent book editions. While Zorlutuna's first novel is generally accepted to be *Küller* (Ashes), Sisli Geceler is considered her second serialized work. Furthermore, various uncertainties have been raised regarding whether Küller was actually serialized in Ümit Mecmuası in 1919. It has been observed that Hüseyin Tuncer and Hatem Türk's studies do not provide concrete data on the source of this serialization information, and Betül Coşkun's doctoral thesis also does not include this information. Searches in the electronic periodical catalog of the Beyazıt State Library revealed a magazine called Ümit; however, no serialization of Küller was found. This finding raises the possibility that the name "Ümit Mecmuası" mentioned in the research may refer to another publication. Therefore, this study emphasizes the need to re-examine the existing bibliographic information on the publication processes of Halide Nusret Zorlutuna's novels and aims to offer new contributions to researchers in this field.

Keywords: Serialized novel, Halide Nusret, Misty Nights.

HALİDE NUSRET'İN *SİSLİ GECELER* VE *GÜL'ÜN BABASI KİM?* ROMANLARINDA KADININ KONUMU

Seda ÇETİN[1]

Öz

Halide Nusret Zorlutuna, yazı hayatına başladığı 1917 yılından son eserinin yayımlandığı 1981'e kadar birçok edebî eser ortaya koymuş değerli bir yazardır. Roman, hikâye, şiir gibi farklı türlere ait olan bu eserler onun duygu dünyasına dair izler taşımasının yanında, devrinin sosyal ve kültürel atmosferini de yansıtan birer ayna hükmündedir. Halide Nusret bu edebî aynaya kendi devrinin kadına olan bakışını da yansıttığı için özellikle romanlarında kadının sosyal konumu hakkında tespitler bulmak mümkündür. Bu tespitlerde didaktik bir üsluptan kaçınan yazar, anlatının alt metninde verdiği bilgilerle dikkatli okura seslenerek kadına dair saptamalarda bulunur. Halide Nusret'in kadının toplum içindeki algılanışıyla ilgili tespitlerini ortaya koymak niyetinde olan bu çalışmada, onun *Sisli Geceler* ve *Gül'ün Babası Kim?* romanlarına odaklanılmıştır. Yazarın kadın kahramanlarına olan yaklaşımını yorumlayabilmek amacıyla bu çalışmada feminist eleştirinin imkânlarından da yararlanılmış, her iki eser bu eleştiri yönteminin ortaya koyduğu fikirler bağlamında ele alınmıştır. Söz konusu romanların feminist eleştiri bağlamında ele alınmış olmasının sağladığı başka bir fayda Halide Nusret'in bir kadın yazar olarak kadın kahramanlarına bakışının yorumlanması noktasında açığa çıkar. Çalışma sonucunda, toplum içinde karşılaştığı sorunları hem kadın hem de yazar olarak sözü edilen romanlarına çeşitli düzeylerde yansıttığı, bunu yaparken edebî otoritenin oluşturduğu hâkim eril dili muhafaza etmeye özen gösterdiği de tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Halide Nusret, Feminist eleştiri, Evdeki melek, Kadın yazar.

[1] Dr. Öğr. Üyesi, Trakya Üniversitesi, sedacetin@trakya.edu.tr, ORCID: 0000-0002-5254-2915.

THE POSITION OF WOMEN IN HALIDE NUSRET'S NOVEL *SİSLİ GECELER* AND *GÜL'ÜN BABASI KİM?*

Abstract

Halide Nusret Zorlutuna was a valuable writer who produced literary works from 1917, when she began her writing career, until 1981, when her last work was published. These works, which belong to different genres such as novels, short stories, and poetry, not only bear traces of her emotional world but also serve as mirrors reflecting the social and cultural atmosphere of her era. Because Halide Nusret also reflected her era's view of women in this literary mirror, it is possible to find observations about the social position of women, especially in her novels. Avoiding a didactic style in these observations, the author addresses the attentive reader with the information she provides in the subtext of the narrative, making statements about women. This study, which aims to reveal Halide Nusret's observations on the perception of women in society, focuses on her novels *Sisli Geceler* and *Gül'ün Babası Kim?* In order to interpret the author's approach to her female protagonists, this study also draws on feminist criticism, examining both works in the context of the ideas put forward by this critical method. Another benefit of examining these novels in the context of feminist criticism is revealed in the interpretation of Halide Nusret's perspective on her female protagonists as a female writer. The study concludes that she reflected the problems she encountered in society at various levels in her novels, both as a woman and as a writer, while taking care to preserve the dominant masculine language created by literary authority.

Keywords: Halide Nusret, Feminist criticism, Angel in the house, Female writer.

BENİM KÜÇÜK DOSTLARIM'DAN HAREKETLE HALİDE NUSRET ZORLUTUNA'NIN ÖĞRETMENLİĞİ

Fatih SAKALLI[1]

Özet

Yazar Halide Nusret Zorlutuna, aynı zamanda otuz üç yıl öğretmenlik yapmıştır. Ülkenin farklı yerlerinde ve farklı okullarında çalışan Zorlutuna, bu meslekteki hatıralarını *Benim Küçük Dostlarım* adlı kitapta toplamıştır. Yazar bu kitabındaki hatıralarında öğrencileri ile yaşadığı zamanlara ve öğretmenlik mesleğini nasıl yerine getirdiğine dair anılarına yer verir. Bir öğretmenin öğrencileri ile yaşadıkları aracılığıyla bir eğitimcinin/öğretmenin nasıl olması gerektiğinin vurgulandığı kitap, aynı zamanda günümüz öğretmenlerine de bu mesleği nasıl yapmaları gerektiği hususunda ipuçları vermektedir. Her bölümü farklı bir öğrencinin isminden oluşan kitapta, her bir öğrenci vasıtasıyla öğretmen öğrenci ilişkisi hususunda ayrı ayrı mesajlar verilmektedir. Ayrıca kitaptaki bütün detaylar, Zorlutuna'nın öğretmenlik mesleğini ne kadar çok sevdiğini gösterir niteliktedir. Bu mesleği seçme nedenini çocuklara olan sevgisine bağlayan yazar, bir öğretmenin de öğrencilerine kendisini sevdirmesi gerektiği düşüncesindedir. Öğrencinin başarısı açısından öğretmen ile öğrenci arasında iyi bir iletişim olması gerektiğini düşünen yazar, meslek hayatı boyunca da bu hususa dikkat etmiştir. Zorlutuna, öğrencilerine hep bir anne şefkati ile yaklaşmıştır. Bu sebeple öğretmenlik mesleğini uzun yıllar severek yapmıştır. Bu süreçte yaşadığı bütün zorluklara rağmen öğrencilerini anlama ve onları çözme çabası, başarısının arkasındaki en büyük etkendir. Bu çalışmada uzun yıllar öğretmenlik yapan Halide Nusret Zorlutuna'nın 'Benim Küçük Dostlarım' adlı hatıra kitabından hareketle nasıl bir öğretmen olduğu ve mesleğini ne kadar büyük bir aşkla yerine getirdiği anlatılmaya çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Benim Küçük Dostlarım, Halide Nusret Zorlutuna, Öğretmen, Öğrenci, Hatıra.

[1] * Prof. Dr., Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, fatih.sakalli@hbv.edu.tr, ORCID: 0000-0002-3706-0942

BASED ON BENİM KÜÇÜK DOSTLARIM, THE TEACHING OF HALIDE NUSRET ZORLUTUNA

Abstract

Author Halide Nusret Zorlutuna also taught for thirty-three years. Working in various schools across the country, Zorlutuna compiled her memories of this profession in a book called *Benim Küçük Dostları (My Little Friends)* In this book, the author shares her memories of her time with her students and how she fulfilled her teaching profession. The book, which emphasizes the importance of being an educator through her experiences with her students, also offers tips for today's teachers on how to pursue this profession. Each chapter features a different student, and each student conveys a unique message about the teacher-student relationship. Furthermore, all the details in the book demonstrate Zorlutuna's deep love for the teaching profession. Attributing her motivation to this profession to her love for children, the author believes that a teacher should also instill in their students a love for themselves. The author believes that good communication between teacher and student is essential for student success, and she has been mindful of this principle throughout her career. Zorlutuna has always treated her students with a motherly affection. For this reason, she has enjoyed teaching for many years. Despite all the challenges she faced throughout this process, her dedication to understanding and understanding her students was the most significant factor in her success. This study explores the character of Halide Nusret Zorlutuna, a long-time teacher, and the profound passion she displayed for her profession, based on her memoir, "Benim Küçük Dostlarım"

Key Words: My Little Friends, Halide Nusret Zorlutuna, Teacher, Student, Memory.

HALİDE NUSRET ZORLUTUNA'NIN *AYDINLIK KAPI* ROMANINDA AİLENİN GÖRÜNÜMÜ

Sezaver ÇAPCI SİPAHİ[1]

Öz

Başlangıçtan günümüze Türk edebiyatında roman türünün mekân boyutuna yerleşen başat sahne, evdir. Eve içeriyi ve dışarıyı ayıran bir eşik olarak bakıldığında ise evin roman kişilerinin ilişki ağlarına, bu ilişki ağlarının kurucu öznelerinden oluşan aileye dair yaşantılara zemin teşkil ettiği görülür. Bu çalışmada, Halide Nusret Zorlutuna'nın 1955 yılında Hâkimiyet Gazetesi'nde tefrika edilen *Aydınlık Kapı* romanında ailenin görünümü üzerine tespitlerde bulunulmuştur. Bir aile trajedisinin konu edildiği romanda, tercih edilen anlatıcıların farklılığı, ailedeki ilişki dinamiklerinin deneyime yansıyan boyutlarının daha ayrıntılı sunulmasına imkân tanımıştır. Romanın arka planında, II. Abdülhamid Dönemi'nden Cumhuriyet Dönemi'ne uzanan tarihî ve sosyal olaylara yer verilirken bu kronoloji içinde değişen yaşam pratiklerinin aile ilişkilerine ve aile bağlarına nasıl yansıdığına değinilmektedir. Romanda kadınlar üzerinden sunulan aile yaşantılarının hem sınıfsal hem de nesiller arası çatışmalara referans olacak şekilde ele alındığı söylenebilir. Romanda bu bağlamda anne-baba ve çocuk arasındaki ilişkisel bağların niteliğinin yetişkinlikteki sonuçlarına dair göndermeler yapılırken kardeşlik bağının hem biyolojik hem de empatik düzeyde deneyimlenebilen bir duygu bağı olduğu vurgulanmaktadır. Romanda *Aydınlık Kapı* metaforu, insanın doğduğu evden başka bir mekâna ya da varoluş düzlemine geçişini ifade etmektedir. Bu kapı, insanın dünyadaki seçimlerine ilişkin kaygılarından; anne, baba, eş ve çocuklarına dair beklentilerinden arınarak teslimiyetle Allah'a yönelmesiyle açılan bir eşiği temsil etmektedir. Çalışmada, mizaçları ve aile içindeki konumları farklı olan iki kardeşin -Lerzan ve Vildan- kendi "aydınlık kapı" yönelimleri değerlendirilmiş; bu doğrultuda kardeşlerin aile değerlerine ilişkin tutum ve yaklaşımları üzerinde durulmuştur.

Anahtar Kelimeler: romanda aile çatışması, anne-baba-çocuk ve kardeş ilişkileri, aile değerleri.

[1] Dr. Öğr. Üyesi, Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, scapci.sipahi@aybu.edu.tr, ORCID: 0000-0002-4880-3561.

THE APPEARANCE OF THE FAMILY IN HALİDE NUSRET ZORLUTUNA'S NOVEL *AYDINLIK KAPI*

Abstract

From the beginning to the present day, the dominant setting for the spatial dimension of the novel genre in Turkish literature is the home. When the house is viewed as a threshold separating the inside and outside, it becomes clear that it serves as the setting for the novel's characters' relationship networks and their experiences with the family, who are the founding subjects of these networks. In this study, observations were made about the appearance of the family in the novel *Aydınlık Kapı* by Halide Nusret Zorlutuna, which was serialized in the Hâkimiyet Newspaper in 1955. In the novel, which deals with a family tragedy, the diversity of the preferred narrators has allowed for a more detailed presentation of the dimensions of the family's relationship dynamics reflected in experience. The novel's backdrop features historical and social events spanning from the reign of Sultan Abdulhamid II to the Republican era, while also addressing how changing life practices within this chronology are reflected in family relationships and bonds. The novel presents the family lives of women in a manner that highlights both class and intergenerational conflicts. In this context, the novel makes references to the quality of relational bonds between parents and children and their consequences in adulthood, while emphasizing that the sibling bond is a feeling experienced on both a biological and empathic level. In the novel, the metaphor of the *Aydınlık Kapı* represents the transition of a person from the house they were born in to another space or plane of existence. This door represents a threshold opened by turning to Allah with submission, free from anxieties about human choices in the world and expectations regarding parents, spouses, and children. In the study, the "aydınlık kapı" orientations of two siblings -Lerzan and Vildan- with different temperaments and family positions were evaluated; in this context, the siblings' attitudes and approaches towards family values were examined.

Keywords: family conflict in the novel, parent-child and sibling relationships, family values.

HALİDE NUSRET ZORLUTUNA'NIN *ÖRÜMCEK DEDE* İSİMLİ ÇEVİRİSİ ÜZERİNE DÜŞÜNCELER

Canan UĞURDAĞ[1]

Öz

Cumhuriyet Dönemi Türk edebiyatının önde gelen isimlerinden olan Halide Nusret Zorlutuna, öğretmenlik mesleğini hem kişisel hem de toplumsal hayatında önemli bir bakış açısı ve yaşam tarzı olarak benimsemiş bir yazardır. Romanlarında olduğu gibi -tek çeviri eseri olan- Örümcek Dede'de (Daddy-Long-Legs) de iyilik ve eğitim temaları göze çarpar. Halide Nusret bu eseri, arkadaşı Mehlika Emir ile birlikte Amerikalı yazar Jean Webster'den Türkçeye tercüme etmiştir.

Bu bildirimizde öncelikle *Örümcek Dede* adlı eserin yazarı Jean Webster'in romanının içeriği ve özellikleri hakkında bilgi verilmiştir. İkinci kısımda da Halide Nusret Zorlutuna'nın eser çevirisi üzerine düşünceler sunulmuştur. Bu çeviri, yazarın edebi hayatındaki ilk ve tek tercüme olması dolayısıyla da önemli bir yere sahiptir.

Anahtar Kelimeler: Halide Nusret Zorlutuna, Jean Webster, Amerikan Edebiyatı, Çeviri.

[1] Öğr. Gör. Dr., Hitit Üniversitesi, cananugurdag@hitit.edu.tr, ORCID: 0000-0003-3218-5612

THOUGHTS ON HALİDE NUSRET ZORLUTUNA'S TRANSLATION OF *DADDY-LONG-LEGS*

Abstract

Halide Nusret Zorlutuna, a leading figure in Turkish literature during the Republican Era, embraced the teaching profession as an important perspective and lifestyle both in her personal life and in society. As in her novels, her only translated work, *Daddy- Long-Legs*, also features themes of kindness and education. Halide Nusret translated this work into Turkish with her friend Mehlika Emir from American author Jean Webster.

This report first provides information about author, *Daddy- Long-Legs*, Jean Webster, the novel's content, and its characteristics. The second section offers reflections on Halide Nusret Zorlutuna's translation of the work. This translation holds a significant place in the author's literary career as the first and only translation.

Keywords: Halide Nusret Zorlutuna, Jean Webster, American Literature, Translation.

BÜYÜKANNE ROMANI HAKKINDA BİR İNCELEME

Selmin YİĞİT[1]

Öz

Halide Nusret Zorlutuna, öğretmen, yazar ve şair kimliğiyle tanınır. Öğretmenliği eserlerine idealizm olarak yansımıştır. *Büyükanne* romanında adı geçmeyen büyükanne, romanın ve toplumun ideal Türk annesidir. Romanda geleneksel değerlere bağlılık, sevgi, çocuk terbiyesi, kuşaklar arası ilişkiler, tarihe bağlılık ele alınmıştır. Büyükannenin yaşadığı çiftlik, toplumun idealize edilmiş bir prototipidir. Romanda, modernleşen Türk toplumunda aile bağları ve çocuk eğitimi üzerinde durulmuştur. *Büyükanne* romanı, aile içindeki bağları sevgi üzerine kurmanın önemi üzerine kurgulanmıştır. Bu çalışmada *Büyükanne* romanı incelenecektir.

Anahtar Kelimeler: Büyükanne, aile, Türk edebiyatı, çocuk eğitimi, geleneksel değerler

[1] Dr., Milli Eğirim Bakanlığı, selminyigit@gmail.com, ORCID: 0000-0001-8832-180X

AN ANALYSIS OF THE NOVEL *BÜYÜKANNE*

Abstract

Halide Nusret Zorlutuna, recognized for her roles as a teacher, writer, and poet, integrates her pedagogical ideals into her literary works. In her novel *Büyükanne* (The Grandmother), the unnamed grandmother figure embodies the ideal Turkish mother, serving as a moral and emotional anchor both within the narrative and as a reflection of societal values. The text emphasizes themes such as adherence to traditional values, love, child-rearing practices, intergenerational relationships, and historical consciousness. The grandmother's farm represents an idealized microcosm of Turkish society, illustrating harmony between cultural heritage and familial responsibility. The novel critically examines family cohesion and educational approaches amidst the socio-cultural transformation of modernizing Turkey. Ultimately, *Büyükanne* underscores the significance of nurturing family bonds through affection, respect, and continuity of moral values. This study will examine the novel *Büyükanne*.

Keywords: Büyükanne, family, Turkish literature, child education, traditional values

"MESLEK HATIRALARI" IŞIĞINDA İDEALİST BİR ÖĞRETMEN PORTRESİ: HALİDE NUSRET ZORLUTUNA

Ahmet GÜNŞEN[1]

Öz

Halide Nusret Zorlutuna, çağdaş Türk edebiyatının önde gelen kadın temsilcilerinden biridir. Ancak o, sadece tanınmış bir şair ve yazar değil, bu kimliğinin yanında, başarılı ve sevilen bir öğretmendir. Özel bir okuldaki bir yıllık (1919) tecrübesini saymazsak, Halide Nusret'in 1924 yılında başlayan resmî öğretmenliği otuz üç yıl sürmüştür. 1957 yılında emekli olsa da eğitimci kişiliğiyle çevresine ışık olmaya devam etmiştir.

Halide Nusret, uzun süren meslek hayatının hemen her safhasını "hatıra"larıyla ölümsüzleştirmeyi başarmış bir öğretmendir. Âdeta bir Öğretmen Halide Nusret Zorlutuna romanı sayılabilecek *Meslek Hatıraları*'nda, onun öğretmenliğe nasıl başladığını, öğretmenlik mesleğine bağlılığını okuyor; anne şefkatiyle bağrına bastığı her yaştan kız ve erkek öğrencilerini, birlikte çalıştığı idarecileri, öğretmen arkadaşlarını, hatta çalıştığı okulların memur ve hizmetlilerini tanıyoruz.

Halide Nusret, *Meslek Hatıraları*'nı 1950'li yılların başından 1960'lı yılların başlarına kadar *Kadın Gazetesi*, *Yeni Okul* dergisi, *Türk Yurdu* ve Kerkük'te yayımlanan *Kardaşlık* dergilerinde yazı dizisi hâlinde yayımlamıştır. O, *Meslek Hatıraları*'nın öğrencileriyle ilgili kısmına *Benim Küçük Dostlarım* adlı eserinde yer verirken, bir bölümünü de *Bir Devrin Romanı* adlı eserinde yayımlamıştır.

Halide Nusret Zorlutuna, *"Allah'ın beni 'muallim olsun' diye yarattığına tamamen inanmış bulunuyordum."* diyecek kadar kendini mesleğine adamış bir öğretmendir. Kanaatimizce o, Millî Mücadele ve Cumhuriyet'in ilk yıllarında genç nesiller arasında hâkim olan "mektepten memlekete" düşüncesinin temsilcisi idealist bir öğretmendir. Onun içindir ki, o, salt bir şair veya yazar değil, millet ve vatan sevgisiyle dolu idealist Türk aydını ve öğretmeni olarak, âdeta Cumhuriyet çocuklarına ışık olmak için çırpınan bir "ışık işçisi" gibidir. O, son nefesine kadar, ülkesi ve milletiyle kalkınmış bir Türkiye özlemiyle elinde tuttuğu bu öğretmenlik meşalesini başarı ve gururla taşımıştır.

Anahtar kelimeler: Halide Nusret Zorlutuna, Meslek Hatıraları, öğretmenlik mesleği, idealist öğretmen

[1] Prof. Dr., Trakya Üniversitesi, gunsenahmet@gmail.com, ORCID: 0000-0001-6706-7451

PERSONALITY OF AN IDEALIST TEACHER IN THE LIGHT OF "MESLEK HATIRALARI": HALİDE NUSRET ZORLUTUNA

Abstract

Halide Nusret Zorlutuna is one of the leading female representatives of contemporary Turkish literature. However, she was not only a renowned poet and writer; she was also a successful and beloved teacher. Excluding a one-year experience at a private school (1919), Halide Nusret's official teaching career, which began in 1924, lasted thirty-three years. Although she retired in 1957, she continued to be a beacon of light for her community as an educator.

Halide Nusret is a teacher who has immortalized nearly every phase of her long career through her memoirs. In *Meslek Hatıraları*, which can be considered a novel about Halide Nusret Zorlutuna, we read about her beginnings in teaching and her dedication to the profession. We also meet the boys and girls of all ages whom she embraced with motherly affection, the administrators she worked with, her fellow teachers, and even the civil servants and staff of the schools where she worked.

Halide Nusret published her *Meslek Hatıraları* as a series of articles in the *Kadın Gazetesi*, *Yeni Okul* magazine, *Türk Yurdu* and *Kardaşlık* magazines published in Kerkük from the early 1950s to the early 1960s. She included the section of her *Meslek Hatıraları* concerning her students in her work *Benim Küçük Dostlarım* and published another section in her work *Bir Devrin Romanı*.

Halide Nusret Zorlutuna is a teacher so dedicated to her profession that she says, "I was completely convinced that God created me to be a teacher." In our opinion, she is an idealist teacher who embodies the "from school to homeland" philosophy that dominated young generations during the Millî Mücadele and the early years of the Republic of Türkiye. Therefore, she is not merely a poet or writer, but an idealist Turkish intellectual and teacher filled with love for her nation and country, a "lightworker" who strives to be a beacon for the children of the Republic. Until her last breath, she carried this teaching torch, yearning for a developed Türkiye with her country and people, with success and pride.

Keywords: Halide Nusret Zorlutuna, Professional Memories, teaching profession, idealist teacher

HALİDE NUSRET ZORLUTUNA'NIN ESERLERİNDE BABA FİGÜRÜ

Kübra ÇELEBİ[1]

Öz

Bu çalışma, Halide Nusret Zorlutuna'nın eserlerinde baba figürünün edebî, psikolojik ve toplumsal boyutlarını incelemeyi amaçlamaktadır. Cumhuriyet döneminin ilk kadın yazarlarından biri olan Zorlutuna, aile içi ilişkileri kadın bakış açısıyla derinlikli bir biçimde ele almış, özellikle baba figürü aracılığıyla toplumsal cinsiyet rollerine dair önemli gözlemler sunmuştur. Onun metinlerinde baba, kadın karakterlerin duygusal gelişimini, kimlik arayışını ve toplumla kurduğu ilişkiyi şekillendiren temel bir eksen hâline gelir. Babaya duyulan özlem ya da onay ihtiyacı, kadın kahramanların iç dünyalarında ahlaki, psikolojik ve toplumsal sorgulamalara dönüşür. Babanın varlığı da yokluğu da derinlikli bir anlam ifade etmektedir.

Yazarın kendi babasıyla arasındaki ilişkinin bu temayı derinleştirdiği görülmekle birlikte, Zorlutuna bu bireysel deneyimi kişisel bir anlatının sınırlarından çıkararak dönemin kadın kimliğini temsil eden evrensel bir düzleme taşımıştır. Baba figürü, onun eserlerinde yalnızca bir otorite sembolü değil; aynı zamanda kadın duyarlılığını, özgürlük arayışını ve bireysel dönüşümü sorgulayan bir edebî araç olarak yer alır. Böylece baba, hem toplumsal sürekliliğin hem de bireysel değişimin simgesel merkezine dönüşür.

Anahtar Kelimeler: Halide Nusret Zorlutuna, Baba Figürü, Psikolojik Tahlil, Toplumsal Cinsiyet.

[1] Dr., Milli Eğitim Bakanlığı, kubra.edebiyat@gmail.com, ORCID: 0000-0001-7107-016X

THE FATHER FIGURE IN THE WORKS OF HALIDE NUSRET ZORLUTUNA

Abstract

This study aims to examine the literary, psychological, and social dimensions of the father figure in the works of Halide Nusret Zorlutuna. As one of the pioneering female authors of the early Republican era, Zorlutuna explored individual emotions and familial relationships through a distinctly feminine perspective, using the father figure as a means to question social norms and gender roles. In her works, the father stands as a key axis shaping the emotional development, identity formation, and social engagement of her female characters. The longing for paternal affection or approval transforms into a site of moral, psychological, and social questioning within these women's inner worlds. Both the presence and absence of the father have profound meaning.

Although the author's personal relationship with her father appears to have influenced this theme, Zorlutuna transcends the personal dimension and elevates it to a universal representation of womanhood in her era. The father figure in her writing is not merely an emblem of authority but a literary instrument through which feminine sensitivity, the pursuit of freedom, and the dynamics of transformation are explored. Thus, the father emerges as a symbolic center representing both social continuity and individual change.

Keywords: Halide Nusret Zorlutuna, Father Figure, Psychological Analysis, Gender Studies.

MİLLÎ MÜCADELE'NİN EDEBÎ İZDÜŞÜMÜ: İDEOLOJİ, VATAN VE ÖTEKİ BAĞLAMINDA *AŞK VE ZAFER ROMANI*

Kamil PARIN[1]

Öz

Milliyetçilik, modern çağla birlikte milletlerin siyasal, kültürel ve toplumsal kimliklerini biçimlendiren temel ideolojilerden biri hâline gelmiştir. Sanat ve edebiyat, millî kimliğin inşasında önemli bir araç işlevi görmüş; roman türü bu sürecin en etkili temsil alanlarından birini oluşturmuştur. Türk toplumunda milliyetçilik ise, özellikle de Tanzimat ile birlikte roman türünün yükselişiyle eşzamanlı olarak gelişim göstermiştir. Türk edebiyatında Millî Mücadele; millet bilincinin, vatanseverliğin, millî kimlik ve aidiyetin şekillenmesinde güçlü bir anlatı alanı ve önemli bir ideolojik zemin oluşturmuştur. Bu bağlamda Halide Nusret Zorlutuna'nın *Aşk ve Zafer* adlı eseri, dönemin ruhunu ve toplumsal belleğini sembolik imgeleriyle ele alan ve edebî bir zeminde bu ruhu yeniden inşa eden bir Millî Mücadele romanıdır. İbrahim ve Zinnur'un aşkı üzerinden şekillenen olay örgüsü, Millî Mücadele'nin toplumsal ve tarihî arka planını okura sunmaktadır. Romanda vatan, fedakârlıklarla kutsallaştırılan bir değer olarak öne çıkarken; kadın ve genç karakterler bu kutsallığın taşıyıcılarıdır. Özellikle kadın karakter Rahme Nine fedakârlığın; İbrahim, Nabi gibi gençler de bağımsızlığın sürdürücüsü olarak konumlandırılmıştır. Ermeniler ve Fransızlar ise öteki unsuru olarak Türk kimliğini belirginleştiren karşıt bir yapı olarak işlev görmüştür. Ayrıca vatan toprağını koruma ideali ve Türk bayrağı etrafında şekillenen sembolik unsurlar, millî kimlik bilincinin güçlendirilmesinde rol oynamıştır. Bu çalışmada; anlatının ideolojik yaklaşımı, romandaki fedakârlık ve kahramanlık üzerinden şekillenen vatan algısı ve Türk kimliğini belirginleştiren öteki temsilleri incelenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Roman, Türk edebiyatı, Millî Mücadele, Halide Nusret Zorlutuna, Aşk ve Zafer

[1] Öğr. Gör. Dr., Kastamonu Üniversitesi, kparin@kastamonu.edu.tr, ORCID: 0000-0002-4529-4589

THE LITERARY REFLECTION OF THE NATIONAL INDEPENDENCE STRUGGLE: *AŞK VE ZAFER* NOVEL IN THE CONTEXT OF IDEOLOGY, HOMELAND AND THE OTHER

Abstract

With the advent of the modern era, nationalism has become one of the fundamental ideologies shaping the political, cultural, and social identities of nations. Art and literature have served as significant tools in the construction of national identity, with the novel emerging as one of the most effective mediums in this process. In Turkish society, nationalism developed particularly in parallel with the rise of the novel during the Tanzimat period. In Turkish literature, the National Independence Struggle has provided a powerful narrative space and an important ideological foundation for shaping national consciousness, patriotism, and a sense of national identity and belonging. In this context, Halide Nusret Zorlutuna's work *Aşk ve Zafer* is a National Independence Struggle novel that engages with the spirit of the era and the collective memory through symbolic imagery, reconstructing this spirit on a literary ground. The plot, shaped around the love story of İbrahim and Zinnur, presents the social and historical background of the National Independence Struggle to the reader. In the novel, the homeland emerges as a sacred value sanctified through sacrifices, with female and young characters serving as its carriers. In particular, the female character Rahme Nine embodies sacrifice, while young characters like İbrahim and Nabi are positioned as the sustainers of independence. Armenians and the French, on the other hand, function as the "other," serving as opposing forces that define and highlight Turkish identity. Additionally, symbolic elements shaped around the ideal of protecting the homeland and the Turkish flag play a role in strengthening national identity consciousness. This study examines the ideological approach of the narrative, the perception of the homeland shaped through sacrifice and heroism in the novel, and the representations of the "other" that underscore Turkish identity.

Keywords: Novel, Turkish literature, National Independence Struggle, Halide Nusret Zorlutuna, Aşk ve Zafer

HALİDE NUSRET ZORLUTUNA'NIN DERGİCİLİK FAALİYETLERİ: *AYŞE* VE *TÖRE* DERGİLERİ ÜZERİNE BİR İNCELEME

Emre YILDIRIM[1]

Öz

Cumhuriyet dönemi Türk edebiyatının öncü kadın figürlerinden Halide Nusret Zorlutuna, yalnızca şair ve öğretmen kimliğiyle değil aynı zamanda süreli yayıncılık alanındaki etkinliğiyle de kültürel hayatın şekillenmesinde önemli rol oynamıştır. Bu çalışma, Zorlutuna'nın dergicilik pratiğini iki temel yayın organı olan *Ayşe* ve *Töre* dergileri bağlamında incelemektedir. Çalışmanın amacı, Zorlutuna'nın dergi faaliyetlerini ideolojik yönelimler, kadın kimliğinin inşası, edebî çevrelerle kurduğu ilişkiler ve milliyetçi düşüncenin kültürel zemindeki yansımaları üzerinden değerlendirmektir.

Ocak 1969'da Zorlutuna'nın öncülüğünde yayımlanmaya başlayan *Ayşe* dergisi, milliyetçi bir kadın dergisi olarak konumlanmış, kadınların kültürel, sosyal ve entelektüel alanda görünürlüğünü artırmayı hedeflemiştir. Dergi, aynı zamanda dönemin Türkçü kadın hareketinin sesini duyuran bir mecra niteliği taşımış; kadınların yalnızca "edebî bir özne" değil, aynı zamanda "ideolojik bir aktör" olarak varlık göstermelerini teşvik etmiştir. Yirmi sekiz sayı devam eden yayın sürecinin ardından *Ayşe*, biçimsel bir dönüşümle *Töre* adı altında daha geniş kapsamlı, güçlü bir fikrî ve kültürel platforma evrilmiştir.

1971'den itibaren *Töre*, milliyetçi düşüncenin entelektüel temellerini güçlendiren, akademisyen, şair, düşünür ve yazarların katkılarıyla zenginleşen bir fikir mecrası hâline gelmiştir. Bu dönüşüm, dönemin ideolojik çatışmalarının yoğunlaştığı bir atmosferde milliyetçi perspektifin kurumsallaşma arayışının da somut bir göstergesidir. *Ayşe*'de kadın kimliği ve kültürel bilinç ekseninde şekillenen söylem, *Töre* ile birlikte daha geniş çaplı bir toplumsal ve fikrî mücadele çerçevesine taşınmıştır.

[1] Orta Doğu Teknik Üniversitesi, karaemre.yldrm@gmail.com

Bu bildiride, Zorlutuna'nın süreli yayıncılık faaliyetlerinin edebiyat ve kültür tarihindeki yeri değerlendirilmekte; *Ayşe* ve *Töre* dergilerinin, Türk modernleşmesi ve milliyetçi düşünce geleneği içinde nasıl konumlandığı tartışılmaktadır. Çalışma, Zorlutuna'nın kadın yazarlara açtığı alan, kültürel öncülüğü ve düşünsel katkıları üzerinden Cumhuriyet dönemi kadın entelektüel mirasına yeni bir perspektif sunmayı amaçlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Halide Nusret Zorlutuna, Ayşe dergisi, Töre dergisi, kadın entelektüeller, milliyetçilik, süreli yayıncılık, Cumhuriyet dönemi edebiyatı

HALİDE NUSRET ZORLUTUNA'S MAGAZİNE ACTIVITIES: AN EXAMINATION OF *AYŞE* AND *TÖRE* MAGAZINES

Abstract

Halide Nusret Zorlutuna, one of the pioneering female figures of Turkish literature in the Republican era, played an important role in shaping cultural life not only as a poet and teacher but also through her activities in the field of periodical publishing. This study examines Zorlutuna's magazine practice in the context of two key publications, *Ayşe* and *Töre* magazines. The aim of the study is to evaluate Zorlutuna's magazine activities in terms of ideological orientations, the construction of female identity, her relationships with literary circles, and the reflections of nationalist thought in the cultural sphere.

Launched in January 1969 under Zorlutuna's leadership, *Ayşe* magazine positioned itself as a nationalist women's magazine, aiming to increase women's visibility in cultural, social, and intellectual spheres. The magazine also served as a platform for the Turkish women's movement of the time, encouraging women to exist not only as "literary subjects" but also as "ideological actors." After twenty-eight issues, *Ayşe* underwent a formal transformation and evolved into a broader, more powerful intellectual and cultural platform under the name *Töre*.

From 1971 onwards, Töre became a forum for ideas that strengthened the intellectual foundations of nationalist thought, enriched by the contributions of academics, poets, thinkers, and writers. This transformation was also a concrete manifestation of the search for institutionalization of the nationalist perspective in an atmosphere of intensifying ideological conflicts of the period. The discourse shaped around female identity and cultural consciousness in *Ayşe* was carried over to a broader social and intellectual struggle framework with *Töre*.

This paper evaluates the place of Zorlutuna's periodical publishing activities in literary and cultural history and discusses how *Ayşe* and *Töre* magazines are positioned within Turkish modernization and the tradition of nationalist

thought. The study aims to offer a new perspective on the intellectual heritage of women in the Republican era through Zorlutuna's opening of space for women writers, her cultural leadership, and her intellectual contributions.

Keywords: Halide Nusret Zorlutuna, Ayşe magazine, Töre magazine, women intellectuals, nationalism, periodical publishing, Republican era literature

BİR DEVRİN ROMANI'NA YANSIYANLAR

Hasan YÜREK[1]

Öz

Hatıralar belli bir dönemi ve kişiyi tanımak ve anlamlandırmak için en önemli türlerin başında gelir. Her ne kadar yazarının bakış açısıyla yazılsa da dönem ya da kişi hakkında önemli bilgiler verir. Bu sebeple Türk edebiyatında kimi sanatçıların bu türü örneklediği görülür. Bu türü örnekleyen sanatçılardan biri de Halide Nusret Zorlutuna'dır. Yazarın bu türe önem verdiği bu alanda iki örnek eser vermesinden anlaşılmaktadır. Bu örnekler, kitap olarak ilk yayını 1948 olan *Benim Küçük Dostlarım* ve yine kitap olarak ilk yayını 1978 olan *Bir Devrin Romanı*'dır. İlk kitap, yazar tarafından da ifade edildiği üzere kendi öğrencilerine ait hatıraları içerir. İkinci kitap olan *Bir Devrin Romanı* ise daha kapsayıcıdır. Zorlutuna, *Bir Devrin Romanı*'na ilk olarak *Dört* Mevsimden başlığını uygun bulmuştur. Daha sonra ise bu başlıktan vazgeçmiş ve eserini *Bir Devrin Romanı* adıyla yayımlamıştır. *Bir Devrin Romanı*, kitap olarak çıkmadan önce tefrika hâlinde basılmıştır. Bu tefrikalar *Hürriyet* gazetesinin 16 Eylül-16 Kasım 1973 arasındaki 61 sayısında bulunmaktadır. Bu çalışmada *Bir Devrin Romanı*'ndaki hatıralar tasnif edilerek ele alınacaktır. Ailesi, eğitimi, şahsi özellikleri, özel hayatı, öğretmenlik hayatı, edebiyatla ilişkisi, edebiyatçılar, mekânlar: izlenimler, hisler, tarihi olaylar, Osmanlı niye yıkıldı? ve batılılaşma başlıkları altında yazarın üzerinde durduğu hususlar irdelenecektir.

Anahtar Kelimeler: Hatıra, Halide Nahit Zorlutuna. Bir Devrin Romanı.

[1] Prof. Dr., Mersin Üniversitesi, hyurek@mersin.edu.tr, ORCID:0000-0002-6923-0678

REFLECTIONS IN THE *BİR DEVRİN ROMANI*

Abstract

Memoirs are among the most important genres for understanding and interpreting a particular period and individual. Although written from the author's perspective, it provides important information about the period or person. For this reason, some artists in Turkish literature have exemplified this genre. One such artist is Halide Nusret Zorlutuna. It is clear that the author attaches importance to this genre from the two examples she gives. These examples are *Benim Küçük Dostlarım*, first published as a book in 1948, and *Bir Devrin Romanı*, also first published as a book in 1978. As stated by the author, the first book contains memories of her own students. The second book, *Bir Devrin Romanı*, is more comprehensive. Zorlutuna initially considered the title Dört Mevsimden for *Bir Devrin Romanı*. He later abandoned this title and published his work under the name *Bir Devrin Romanı*. *Bir Devrin Romanı* was serialized before being published as a book. These serialized installments appeared in 61 issues of the *Hürriyet* newspaper between September 16 and November 16, 1973. This study will examine the memories in *Bir Devrin Romanı* classifying them. The author's focus will be examined under the headings of his family, education, personal characteristics, private life, teaching career, relationship with literature, writers, places: impressions, feelings, historical events, why did the Ottoman Empire collapse? and Westernization.

Keywords: Memory, Halide Nusret Zorlutuna, Bir Devrin Romanı.

MODERNLEŞME VE GELENEKSELLİK BAĞLAMINDA ERKEK KİMLİĞİNİN YENİDEN İNŞASI: *GÜLÜN BABASI KİM?* ROMANI

Ayhan BULUT[1]

Öz

Bu çalışma, Halide Nusret Zorlutuna'nın *Gül'ün Babası Kim*? isimli romanında, namus ve toplumsal cinsiyet rol kavramları etrafında, ataerkil bir topluma özgü erkek kimliğinin nasıl yapılandırıldığına dair unsurları tespit etmektedir. Toplumsal normlar üzerine inşa edilen rol kavramı, kişilerin toplumsal beklentilere uygun olarak nasıl davranması gerektiğini ifade eden davranışalar bütünüdür. Ataerkil toplumlarda, rol kavramı ile toplumsal cinsiyet kavramı birbiriyle yakından ilişkilidir. Kişilerin toplumsal ve kültürel öğeler tarafından belirlen toplumsal rollerini ifade eden toplumsal cinsiyet kavramı, ataerkil toplumlarda hem erkeğin hem de kadının kimlik inşasını katı bir hiyerarşi üzerine inşa eder. Geleneksel normlardan güç alan erkekler, ataerkil yapının tahakküm mekanizmasını farklı yollardan bir baskı unsuru olarak kullanarak kendi iktidarlarını muhafaza etmek çabasına girerler. Bu yaklaşımın en yıkıcı yansımalarından biri, namus kavramı ve kadının bedeni üzerinden kendi iktidarlarını devam ettirme istekleridir. Ev başta olmak üzere özel alanlara hapsedilen kadının başta kendisi olmak üzere ailenin onurunu bedeniyle muhafaza etme anlayışı, cinselliğin kadın üzerinden tanımlanması, beden üzerinden kendi iktidarını sağlamlaştırmaya çalışan ve kadını bir cinsel obje haline getiren bir anlayışla birlikte yürür. Kadınları ideal kimlik oluşturmada edilgen bir duruma düşüren bu anlayış, toplumsal rol ve cinsiyet kalıplarına aykırı davranan kadınlara ceza olarak yansır. Kadının, ailesi ve toplum tarafından dışlanması, ona ekonomik ve psikolojik şiddetin uygulanması vb. şekilde uygulanan cezalar, erkeklerin ezici üstünlüğünü devam ettirmede ana unsurlar olarak kendisi gösterir.

[1] * Doç. Dr., Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, abulut@cumhuriyet.edu.tr, ORCID: 0000-0001-5779-5375

Zorlutuna, çalışmaya konu olan eserde, ataerkil egemen sınıfın dinamiklerinden hareket eden erkeklerin, kendi sınıfsal içgüdülerinden hareketle kadınlar üzerinden eril iktidarlarını devam ettirdikleri anlayışını eleştiriye tabi tutar. Kadın-erkek arasındaki ilişkiyi, ezen-ezilen bağlamında ele alır. Kadının beden üzerinden sömürülmesini, ataerkil düzenin acımasızlığını ve erkeklerin bencilliğini gösterecek şekilde işler. Kadınların yaşadıkları mağduriyetlerin arka planında eril iktidarın kurulu düzenle ilişkisini ve bu ilişki neticesinde baskıcı erkek kimliklerin nasıl inşa edildiğini somutlaştırmaya çalışır. Ayrıca, ideal kadın kimliğinin nasıl olması gerektiği yönünde telkinde bulunur. Eserin sosyolojik veriler açısından zengin olması nedeniyle bu çalışmanın yapılmasına gerek görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Ataerkil Toplum, Eril İktidar, Namus, Kadın, Kimlik

RECONSTRUCTION OF MALE IDENTITY IN THE CONTEXT OF MODERNIZATION AND TRADITION: THE NOVEL *GÜL'ÜN BABASI KİM?*

Abstract

This study identifies the elements of how the specific male presence of a patriarchal society is structured around the concepts of honor and gender roles in Halide Nusret Zorlutuna's novel, Gül'ün Babası Kİm?. The concept of role, built on social norms, is a set of behaviors that express how individuals should behave in accordance with social expectations. In patriarchal societies, the concept of role and the concept of gender are closely related. The concept of gender, which refers to the social roles of individuals determined by social and cultural elements, builds the identity construction of both men and women on a strict hierarchy in patriarchal societies. Men, drawing strength from traditional norms, try to preserve their own power by using the domination mechanism of the patriarchal structure as an element of pressure in different ways. One of the most destructive reflections of this approach is the concept of honour and their desire to maintain their own power over women's bodies. The understanding that women, confined to private spaces, especially the home, must protect their own honor and that of the family with their bodies, goes hand in hand with the definition of sexuality through women, an understanding that tries to consolidate its own power through the body and turns women into sexual objects. This understanding, which puts women in a passive position in creating an ideal identity, is reflected as a punishment for women who act contrary to social roles and gender stereotypes. The exclusion of women by their families and society, the use of economic and psychological violence against them, and other punishments are the main factors that maintain the overwhelming superiority of men.

In the work in question, Zorlutuna criticizes the notion that men, acting from the dynamics of the patriarchal ruling class, continue their masculine power over women based on their own class instincts. It examines the relationship between men and women within the context of oppressor and oppressed. It portrays the exploitation of women through their bodies in a way that reveals

the cruelty of the patriarchal order and the selfishness of men. It attempts to concretize the relationship between male power and the established order in the background of the victimization experienced by women and how oppressive male identities are constructed as a result of this relationship. It also suggests what the ideal female identity should be like. This study was deemed necessary because the work is rich in sociological data.

Keywords: Patriarchal Society, Male Power, Honor, Women, Identity

HAZİN BİR AŞK VE DÖNEMİN KAÇIŞ HİKÂYESİ: HALİDE NUSRET ZORLUTUNA'NIN İLK ROMANI *KÜLLER*

Ferudun AY[1]

Öz

Halide Nusret Zorlutuna, Türk tarihinde büyük mücadele ve köklü değişimlerin olduğu Osmanlı ve Cumhuriyet dönemlerine tanıklık etmiştir. Osmanlı son dönemi, II. Meşrutiyet'in getirdiği hava içinde Millî Mücadele ve Cumhuriyet sürecinde ilk aydın kadınlar arasında yer almıştır. Babasının gazeteci Avnullah Kâzımî Bey olmasından dolayı önemli hadiselere tanıklık eden yazar; roman, hikâye, şiir ve fıkra gibi farklı alanlarda yazmıştır. Kadınlar Dünyası, Türk Kadını, Çınaraltı, Defne, Çağrı, Hilâl gibi dergiler ve Zafer, Kudret, Vakit, Sabah, Yeni İstanbul gibi gazetelerde yazılar kaleme almıştır. Hayatı ve edebi yaşamı, adeta Türk edebiyatının modernleşme sürecindeki değişim ve görüntüsü olur. Babasının hürriyet, millet ve Cumhuriyet'e dair yapmış olduğu konuşmaları vatansever ve milliyetçi olmasında etkili olmuştur.

Çalışmamızda Halide Nusret Zorlutuna'nın mektup ve anılarından hareketle yazmış olduğu *Küller* romanı incelenmiştir. 1919'da Ümit Mecmuası'nda tefrika edilen ilk romanı *Küller*'de özel yaşantısından izleri de verdiği görülmektedir. Teknik olarak mektup ve anılarında yer alan konuların çevresinde gelişen roman, yer olarak İstanbul, Beyrut, İsviçre ve Roma şehirlerinde geçmektedir. Farklı tarihli mektupların çevresinde yazdığı romanında vatan sevgisi temelinde insanın masumiyeti ve erdemli yaşamını konu edinir. Çalışmada, *Küller* romanında Millî Mücadele ve Cumhuriyet sürecinde yazarın ilk aydın kadın olarak Osmanlı ve Türkiye Cumhuriyeti ilk dönemine dair izlenimleri, memleket, vatan sevgisi ve kadın kimliği hakkında düşünceleri üzerinde durulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Halide Nusret Zorlutuna, Türk Edebiyatı, Roman, Kadın, Millî Mücadele, Cumhuriyet

[1] Dr. Öğr. Üyesi, Bandırma Onyedi Eylül Üniversitesi, fay@bandirma.edu.tr, ORCID: 0000-0001-7341-8983

A SAD LOVE STORY AND A STORY OF ESCAPE FROM THE ERA: HALİDE NUSRET ZORLUTUNA'S FIRST NOVEL, ASHES

Abstract

Halide Nusret Zorlutuna witnessed periods of great struggle and profound change in Turkish history, spanning the Ottoman and Republican eras. During the late Ottoman period, she was among the first enlightened women in the National Struggle and the transition to the Republic, in the atmosphere brought about by the Second Constitutional Era. Because his father was the journalist Avnullah Kâzımî Bey, the author, who witnessed important events, wrote novels, stories, poems, and anecdotes. She has written articles for magazines such as Women's World, Turkish Woman, Çınaraltı, Defne, Çağrı, Hilâl, and newspapers such as Zafer, Kudret, Vakit, Sabah, and Yeni İstanbul. His life and literary career became the very embodiment of the changes and image of Turkish literature during its modernization process. His father's speeches on freedom, the nation, and the Republic influenced his patriotism and nationalism.

Our study examines the novel Küller, written by Halide Nusret Zorlutuna based on her letters and memoirs. In his first novel, Küller, serialized in Ümit Mecmuası in 1919, traces of his personal life can also be seen. Technically, the novel, which revolves around the topics covered in his letters and memoirs, takes place in Istanbul, Beirut, Switzerland, and Rome. In his novel, written around letters from different dates, he focuses on the innocence and virtuous life of man based on love for the homeland. In the novel Küller, the author focuses on her impressions of the Ottoman Empire and the early years of the Republic of Turkey as the first enlightened woman during the National Struggle and the founding of the Republic, as well as her thoughts on homeland, love of country, and female identity.

Keywords: Halide Nusret Zorlutuna, Turkish Literature, Novel, Women, National Struggle, Republic

GERÇEKTEN KURGUYA: HALİDE NUSRET ZORLUTUNA'NIN *BEYAZ SELVİ* ROMANI

Hüseyin Cihad KARAALİ[1]

Öz

Hastalıklı bir aşk hikâyesinin anlatıldığı Beyaz Selvi romanı, Halide Nusret Zorlutuna'nın gerçek bir olaydan yola çıkarak yazdığını ifade ettiği, bununla birlikte ideal kadın ve ideal aile yapısına bakış açısını da ortaya koyduğu eserlerinin başında gelir. Romanda Nadide'nin, Dündar'ın aşkına karşı gösterdiği mukavemet, eşi Doktor Hamid ve çocuklarına olan bağlılığı merkeze alınarak aktarılır. Nadide'nin bu aşka karşı göstermiş olduğu sarsılmaz ahlaki mukavemet, irade ve annelik gücü bir noktada arındırıcı güç olarak karşımıza çıkar. Bu durum, yazarın yücelttiği manevi değerlerin ortaya konulması bakımından önemlidir. Zorlutuna, kadının toplum hayatı içerisindeki yerine odaklanırken onun aile içerisindeki rolünü de ön plana çıkartır. Bu sayede Cumhuriyet dönemiyle birlikte toplumun ihtiyacı olan toplum içerisinde var olan kadın ile ailenin en önemli unsuru olarak gördüğü kadını ortak bir paydada birleştirme amacı taşır.

Yazar farklı edebi türleri kullanarak romanda güçlü bir yapı oluşturmaya çalışır. Mektup, günlük ve hatıra gibi edebi türlerin anlatıma sağladığı destek bu açıdan önemlidir. Özellikle mektup ve günlük türleri, Dündar'ın hastalıklı aşkının sanatsal bir arınma sürecine geçişini ortaya koyarken Doktor Hamid'in suçluluğunu ve trajik çöküşünü gözler önüne serer. Nihayetinde roman, Nadide'nin ahlaki otoritesi sayesinde ideal kadın ve ideal anne kavramının inşasında önemli bir noktaya temas eder.

Anahtar Kelimeler: Halide Nusret Zorlutuna, Beyaz Selvi, roman, ideal kadın, ideal aile.

[1] Dr., Milli Eğitim Bakanlığı, hckaraali@gmail.com, ORCID: 0000-0002-9993-3075

FROM FACT TO FICTION: HALIDE NUSRET ZORLUTUNA'S WHITE CYPRESS NOVEL

Abstract

White Cypress, a novel about a diseased love story, is one of Halide Nusret Zorlutuna's leading works, which she claims to have been based on a true event and also reveals her perspective on the ideal woman and the ideal family structure. The novel centers on Nadide's resistance to Dündar's love, focusing on her devotion to her husband, Dr. Hamid, and her children. Nadide's unwavering moral resilience, willpower, and maternal strength in the face of this love emerge as a purifying force. This is crucial for demonstrating the spiritual values the author exalts. While focusing on the place of women in social life, Zorlutuna also emphasizes their role within the family. In this way, she aims to unite women, who exist within society and are needed by society since the Republican era, with women, whom she sees as the most important element of the family, on a common denominator.

The author strives to create a strong structure in the novel by utilizing diverse literary genres. The narrative support provided by timeless genres such as letters, diaries, and memoirs is crucial in this regard. The letters and diaries, in particular, reveal the transformation of Dündar's sickly love into an artistic purification process, while revealing Doctor Hamid's guilt and tragic downfall. Ultimately, the novel touches a crucial point in the construction of the concept of the ideal woman and ideal mother, thanks to Nadide's moral authority.

Keywords: Halide Nusret Zorlutuna, White Cypress, novel, ideal woman, family.

EMİNE IŞINSU VE HALİDE NUSRET ZORLUTUNA

Ayşe İLKER[1]

Öz

Halide Nusret Zorlutuna, 20. yüzyılın başlarında doğmuş, Meşrutiyeti, İstanbul'un işgalini ve Cumhuriyetin kuruluşunu görmüş mütefekkir-şair bir kadındır. Hayatının zorluklarla ve mücadele ile geçtiği aşikârdır. Zorluklar karşısında yılmadan yayın yapmış, yazmayı hayatının gayesi bilmiştir. Emine Işınsu da böyle bir annenin kızıdır. Işınsu da annesi kadar mücadeleci ve onun gibi erken çağlarda şiire ve edebî metinlere başlamış bir yazardır. Gazete ve dergilerin yayımlanması çabasının yanında buralarda yazı ve şiirlerini de yayımlar. Bildiride "anne-kız", "şair anne-şair kız" ve "yazar anne-yazar kız" ikiliklerinden hareketle Emine Işınsu'da ne kadar Halide Nusret var ne kadar babası ve yakın çevresi var, bu gösterilmeye çalışılacak ve her iki kadın yazarın eserlerinden hareketle ortak ve ayrışan noktalar belirlenmeye çalışılacaktır. Bu yapılmaya çalışılırken, "anne"nin yaşadığı dönemin sosyal, kültürel ve siyasi şartlarıyla "kız"ın yaşadığı dönemin sosyal, kültürel ve siyasi şartları mukayese edilecektir. Ayrıca, Halde Nusret Zorlutuna'nın kadın yazarların henüz görünmediği dönemlerde yazarak hemcinslerini nasıl etkilediğine bakılacak ve Emine Işınsu'nun da Türkiye Cumhuriyeti'nin en çalkantılı dönemleri olan 1960 ihtilali sonrası ve 1980 ihtilali sonrasında Türk Edebiyatındaki etkileri gösterilmeye çalışılacaktır. Onun, "anarşi dönemi" olarak adlandırılan dönemlerde, biçilen ve işkencelere maruz kalan Türk Gençliğine bakışı ve hissedişleri de ele alınacaktır. Büyük bir Osmanlı Türk Devleti'nin küçülen sınırlarında yazıya tutunan Zorlutuna ile Cumhuriyet Türkiyesinin yıllarca uzak kaldığı soydaşlarına yazı ve romanlarıyla yeniden dönüşünün adı olan Emine Işınsu, bu yönleriyle de ayrıca mukayese edilecek ve anne-kızdaki "vatan-coğrafya-toprak" telakkisi ortaya konmaya çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Halide Nusret, Emine Işınsu, Anne, Kız, Ortak ve Farklı Yönler

[1] Prof. Dr., Manisa Celal Bayar Üniversitesi, ayseinceilker@gmail.com, ORCID: 5863-0000-003-4625-3786

EMİNE IŞINSU AND HALIDE NUSRET ZORLUTUNA

Abstract

Halide Nusret Zorlutuna was a poet and thinker born in the early 20th century, witnessing the Constitutional Monarchy, the occupation of Istanbul, and the founding of the Republic. It's clear that her life was marked by hardship and struggle. Undeterred by the challenges, she published her work and made writing her life's purpose. Emine Işınsu is the daughter of such a mother. Işınsu, like her mother, was a writer who was as combative as her mother and, like her, began writing poetry and literary works at an early age. In addition to her efforts to publish in newspapers and magazines, she also published her articles and poems in them. This paper will attempt to demonstrate how much Halide Nusret is in Emine Işınsu and how much of her father and inner circle she is in, using the dualities of "mother-daughter," "poet mother-poet daughter," and "writer mother-writer daughter." It will also attempt to identify common and divergent points based on the works of both women writers. In doing so, the social, cultural, and political conditions of the "mother" period will be compared to the social, cultural, and political conditions of the "daughter" period. Furthermore, it will examine how Nusret Zorlutuna influenced her peers by writing during a period when women writers were still invisible. It will also explore Emine Işınsu's influence on Turkish literature during the most turbulent periods of the Republic of Turkey, both after the 1960 and 1980 revolutions. Her perspective and feelings on Turkish youth, who were subjected to retribution and torture during what has been called the "period of anarchy," will also be explored. Zorlutuna, who clung to writing within the shrinking borders of a vast Ottoman Turkish state, and Emine Işınsu, whose writings and novels served as a symbol of Republican Turkey's return to its compatriots from whom it had been estranged for years, will be compared in these respects, and the mother-daughter relationship will be explored in an attempt to reveal their understanding of "homeland, geography, and soil."

Keywords: Halide Nusret, Emine Işınsu, Mother, Daughter, Common and Different Aspects

HALİDE NUSRET ZORLUTUNA'NIN OĞLU ERGUN ZORLUTUNA'YA YAZDIĞI MEKTUPLAR ÜZERİNE BİR İNCELEME

Öznur ÖZDARICI[1]

Öz

Mektup, geçmişi çok eski yıllara uzanan bir türdür. Modern hayatla birlikte gelen teknolojik gelişmelerle eski değerini kaybetmiş olsa da geçerliliğini koruduğu dönemlerde önemli bir iletişim aracıdır. Duygu örüntülü bir varlık olan insanoğlu, duygularını ve düşüncelerini kelimeler yoluyla somut hale getirir. Mektup da insanın duygu ve düşüncelerine tercüman olan bir anlatım tekniğidir. Bir iletişim vasıtası olmasının ötesinde insanların duygu ve düşüncelerini yansıtan, dışa vuran bir iletişim aracıdır. Bu yönüyle aynı zamanda bir anlatım tekniği işlevi görür. Çeşitlilik gösteren ve geniş bir yelpazeye sahip olan mektup türü kendi içerisinde çeşitli alt başlıklara ayrılır. Resmî, hususî, ticarî, edebî vb. türde pek çok mektup türünden söz edilebilir. Bu açıdan mektuplar ait oldukları döneme ilişkin ipuçları sunan tarihi vesikalardır.

Esasen iki kişi arasında özel yazışma metinleri olan mektuplar zamanla bu özel alanın dışına çıkarak umumi hale gelmiştir. Bunda derleyiciler tarafından önemli metinler olarak düşünülmelerinin ve bu sebeple araştırmaya açık hale gelmelerinin payı büyüktür. Mektuplarda bahsedilen ve okuyucuya aktarılan her veri hayata ve insana ait olup içinde yaşanılan hayatın bir parçasını aksettirir.

Çalışmamızda Türk edebiyatının önemli isimlerinden biri olan Halide Nusret Zorlutuna'nın oğlu Ergun Zorlutuna'ya 1947-1959 yılları arasında yazdığı mektuplar ele alınacaktır. Söz konusu mektupların yazıldığı yerler arasında kronolojik sıra da dikkate alınarak Sarıkamış, Yalova, Marmara, Uludağ, Dağ, Ankara, Çamlıca, Valdebağ, Bursa, İzmir, Amerika, Konya, New York, New York Metropolitan Hospital, İstanbul, Beykoz gibi mekânlar yer almaktadır. Tarihin koridorlarını aşıp günümüze kadar gelen bu metinlerin içinde bulunduğu devrin şehir hayatına, kültür ve medeniyetine dair zengin ipuçları sunduğu görülmüştür. Bu bakımdan geçmiş dönemlerin ortaya koyduğu birikimi anlamak ve anlamlandırmak adına mektupların ufuk açıcı olduğu söylenebilir.

Anahtar Kelimeler: Halide Nusret Zorlutuna, Ergun Zorlutuna, Türk edebiyatı, mektup, özel mektuplar.

[1] * Doç. Dr., Kırıkkale Üniversitesi, oznur_ozdarici@hotmail.com, ORCID: 0000-0002-5772-2624

AN ANALYSIS ON THE LETTERS WRITTEN BY HALIDE NUSRET ZORLUTUNA WROTE TO HER SON ERGUN ZORLUTUNA

Abstract

The letter is a genre that dates back to very ancient times. Although it has lost its former value with the technological advancements brought by modern life, it was an important means of communication during its era of prevalence. Human beings, as creatures full of emotions, make their feelings and thoughts tangible through words. The letter is also a form of expression that conveys a person's feelings and thoughts. Beyond being a means of communication, it is a tool that reflects and expresses people's feelings and thoughts. In this respect, it also serves as a technique of expression. The letter is a genre, which exhibits diversity and has a wide range and thus is divided into various subcategories within itself. There are many types of letters, such as official, personal, commercial and literary. In this regard, letters are historical documents that provide clues about the period to which they belong.

Essentially, letters were private written correspondences between two people, but over time, they have moved beyond this private sphere and become public. This is largely due to the fact that compilers considered them important texts, and as a result, they became subjects open to research. Every piece of information mentioned in letters and conveyed to the reader is related to life and humanity and reflects a part of the life being lived.

Our study will examine the letters written by Halide Nusret Zorlutuna, one of the important figures in Turkish literature, to her son Ergun Zorlutuna between 1947 and 1959. The places where these letters were written, taking into account chronological order, include Sarıkamış, Yalova, Marmara, Uludağ, Dağ, Ankara, Çamlıca, Valdebağ, Bursa, İzmir, America, Konya, New York, New York Metropolitan Hospital, Istanbul, and Beykoz. These texts, which have travelled through the corridors of history to reach the present day, offer rich insights into the urban life, culture and civilisation of the period in which they were written. In this respect, it can be said that the letters are enlightening in terms of understanding and interpreting the accumulated knowledge of past periods.

Keywords: Halide Nusret Zorlutuna, Ergun Zorlutuna, Turkish literature, letter, private letters.

HALİDE NUSRET'İN ROMANLARINDA ALAFRANGALAR

Serhat HAMİŞOĞLU[1]

Özet

Kendisi de bir eğitimci olan Halide Nusret, mesleğinin gereği olarak pek çok farklı şehirde bulunur ve görev yaptığı yörelerde gözlem yapma fırsatı yakalar. Yaptığı bu gözlemler, ortaya koyduğu eserlerde yer verdiği şahıslarla vücut bulur. Halide Nusret'in özellikle romanlarında yer alan şahısların yaşadıkları muhitler ve yaşam biçimlerinin yanı sıra kişilerin aldıkları eğitimler ve eğitim kurumları da yazarın kendi hayatından izler taşır. Eserlerinde yer verdiği şahısları doğrudan eğitimleri bakımından ele alıp anlatmasının yanı sıra dolaylı yoldan da anlattığı görülür. Bunun yanında onların aldıkları eğitimin yaşamlarını nasıl şekillendirdiğine de eserlerinde yer verir. Yazarın eserlerinde yer verdiği şahıslar, farklı eğitim seviyelerine sahip kimselerdir. Bu şahıslar arasında okuma yazması olmayanlar bulunduğu gibi üniversite mezunu kimseler de yer alır. Eserlerde yer alan roman kişilerinin almış oldukları eğitim, onların kendi özel yaşantılarını değiştirdiği/düzenlediği gibi toplum hayatına bakışlarında da farklılıkların ortaya çıkmasını sağlar. Çalışma içerisinde incelenmesi planlanan *Gül'ün Babası Kim?* ve *Aydınlık Kapı* adlı eserlerde yer alan şahısların büyük bir kısmı, yabancıların açtığı özel okullarda ya da Mekteb-i Sultanî'de eğitim alır. Bu kişilerin yanında az da olsa özel ders alarak eğitimini tamamlayan şahıslar da görülür. Alınan eğitimler neticesinde roman şahıslarından bazıları Tanzimat dönemi romanlarından itibaren görülmeye başlanan "alafranga tipi" olarak değerlendirilebilecek özelliklere sahiptir. Bu bildiride yazarın incelemeye dâhil edilecek romanları, eğitim kurumlarına göre farklı başlıklar altında incelenmeye çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Türk Edebiyatı, Türk Romanı, Halide Nusret, Alafrangalaşma.

[1] Dr. Öğr. Üyesi, Kırklareli Üniversitesi, serhathamisoglu@gmail.com, ORCID: 0000-0002-0909-3720

THE WESTERNIZERS IN HALİDE NUSRET'S NOVELS

Abstract

Halide Nusret, who herself was an educator, lived in various cities due to the nature of her profession and had the opportunity to make observations in the regions where she was assigned. These observations are reflected in her works through the characters she portrays. Particularly in her novels, the environments and lifestyles of the characters, as well as their educational backgrounds and the institutions they attended, bear traces of the author's own life experiences. Halide Nusret addresses the characters in her works both directly in terms of their education and indirectly through their life narratives. Moreover, she also emphasizes how the education they received shaped their lives. The characters she portrays represent individuals with varying levels of education. Among them are both illiterate individuals and university graduates. The education received by these fictional characters influences not only their personal lives but also their perspectives on social life.

In the novels *Gül'ün Babası Kim?* and *Aydınlık Kapı*, which are the focus of this study, the majority of the characters receive education in private schools established by foreigners or at the Mekteb-i Sultânî. In addition to these, there are also a few characters who completed their education through private tutoring. As a result of their education, some characters exhibit traits characteristic of the "alafranga type," a figure that began to emerge in Turkish literature starting with the Tanzimat period. This paper aims to analyze the aforementioned novels by Halide Nusret under different headings based on the educational institutions featured therein.

Key Words: Turkish Literature, Turkish Novel, Halide Nusret, Westernization.

HALİDE NUSRET'İN KALEMİNDEN KADIN İMGESİNE TOPLUM DİL BİLİMSEL BİR BAKIŞ: *GÜL'ÜN BABASI KİM?* ROMANI ÖRNEĞİ

Selda SANDALYECİ[1]

Öz

Toplum dil bilimi, dil biliminin bir alt koludur ve en genel manasıyla dil ile toplum arasındaki her türlü ilişkiyi inceler. Toplumda görülen her değişim dile yansıdığından dilin incelenmesi demek aslında toplumun incelenmesi demektir. Toplum dil bilimin değişime en açık ve somut kaynaklarını, toplumlarla birlikte değişime uğrayan söz varlığı oluşturmaktadır. 'Dilin nabzını tutmak' olarak değerlendirebileceğimiz söz varlığı çalışmaları, toplumun adeta 'kalbini ve beynini' görerek çeşitli gelişme ve değişmeleri ortaya koymaları açısından değerli çalışmalar arasındadır. Söz varlığı çalışmalarına masal, destan, şiir ve roman gibi her tür metin önemli kaynak oluşturmaktadır. Bizim bu çalışmada amacımız, bir romandan yola çıkarak kadınlarla ilgili söz varlığını ve toplumun kadınlara bakış açısını tespit edebilmektir. Halide Nusret Zorlutuna'nın Gülün Babası Kim? romanı örnekleminde toplum dil bilimin perspektifinden romandaki söz varlığı vasıtasıyla, kullanılan dil ile birey-toplum arası ilişkiler ortaya konulacak ve kadına olan bakış açısı tespit edilmeye çalışılacaktır. Akabinde tespit edilen bu sonuçlar, Divânu Lügâti't-Türk ve Kutadgu Bilig gibi tarihî metinlerdeki kadına dair kullanılan söz varlığı ile karşılaştırılacak ve kadına bakış açısının tarihi seyri gözler önüne serilmeye çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Gül'ün Babası Kim?, Halide Nusret Zorlutuna, Toplum Dil Bilim, Söz Varlığı, Kadın İmgesi, Kadın Dili, Toplumsal Cinsiyet.

[1] * Dr. Öğr. Üyesi, Trakya Üniversitesi, seldatabak@trakya.edu.tr, ORCID: 0000-0002-5443-3245

A SOCİOLİNGUİSTİC PERSPECTİVE ON THE FEMALE IMAGE FROM HALİDE NUSRET'S PEN: THE EXAMPLE OF THE NOVEL *GÜL'ÜN BABASI KİM?*

Abstract

Sociolinguistics is a subfield of linguistics and, in its most general sense, examines all kinds of relationships between language and society. Since every change in society is reflected in language, the study of language essentially means the study of society. The most concrete and susceptible resources of sociolinguistics are the vocabulary that evolves alongside societies. Vocabulary studies, which can be considered "taking the pulse of language," are valuable because they reveal the "heart and mind" of society and reveal various developments and changes. All types of texts, such as fairy tales, epics, poems, and novels, constitute important sources for vocabulary studies. In this study, our aim is to identify the vocabulary related to women and the society's perspective on women, based on a novel. Using Halide Nusret Zorlutuna's novel "Gül'ün Babası Kim?" as an paradigm, we will explore the relationship between language and the individual and society through the vocabulary used in the novel, and attempt to determine the perspective on women from the perspective of sociolinguistics. Subsequently, these results will be compared with the vocabulary used regarding women in historical texts such as Divanu Lugati't-Turk and Kutadgu Bilig, and the historical course of the perspective on women will be revealed.

Keywords: Gül'ün Babası Kim?, Halide Nusret Zorlutuna, Sociolinguistics, Vocabulary, Image of Women, Women's Language, Gender.

HALİDE NUSRET'İN MASAL ŞEHRİ

Suphi SAATÇİ[1]

Öz

Birinci Dünya Savaşı öncesi Avnullah Kâzımî Bey ailesiyle mutasarrıf (vali) olarak atandığı Kerkük'e gider. Avnullah Bey'in kızı Halide Nusret o tarihlerde henüz 7-8 yaşlarındadır. Türkmenlerin yaşadığı Kerkük, yeni gelen valiyi büyük bir coşkuyla karşılar. İstanbul'dan uzak olan bu şehir, Halide'nin minik gönlünde derin izler bırakır. Kendini sevgi hâlesi içinde bulan Halide, Kerkük'e ve Kerküklülere derin bir muhabbet besler.

Çocukluğunu Kerkük'te geçiren Halide Nusret, yıllar sonra yaşadıklarını hem yazı hem de şiirler ile dile getirir. Kerkük'ü çocukluğunun cenneti sayar. Bu yüzden hatıralarını akıcı bir dille kaleme alır ve yaşadıklarını Kardeşlik dergisinde canlandırır. Böylece kendini Kerküklülere sevdirir ve onların gönüllerine girer. Böylece Halide Nusret, bütün Kerküklülerin annesi, ablası, hocası ve dahi sevgilisi olur.

Türkçesinin güzelliğinden başka, duygu ve düşüncelerini çok samimi biçimde anlatması, kendisine karşı duyulan hayranlığı daha da arttırır. Kerkük'ü henüz çocukluk çağında iken ziyaret etmesi, çevresinde olan biten ve gelişen olayları, saf ve temiz bakışlarla ve çok sıcak duygularla anlatıp yorumlaması, hatıratına büyük değer katar.

Onun için Kerkük, çocukluk cennetinin en aziz köşesidir. Kerkük'ü şiirlerinde de işler ve o beldeyi masal şehir ve rüya şehri kabul eder. Hatıralarında Kerkük'e karşı olan sevgisini ve hasretini ifade eden Halide Nusret, şiirlerinde Kerkük sevdasını daha coşkulu ve daha içli duygularla dile getirmiştir.

Şair, anasından koparılmış bir yavru gibi tanımladığı Kerkük'ü yarı masal, yarı rüya, yarı gerçek bir dünya olarak görmüştür.

*Ey çocukluğumun cenneti **masal şehir***
Kulaklarımda hep senin sesin
Gözümde gönlümdesin

Kerkük, onun deyimiyle artık bir masal şehir olmuştur.

Anahtar Kelimeler: Halide Nusret, Kerkük, Hatıra, şiir

[1] Prof. Dr., Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi, ssaatci@fsm.edu.tr

HALİDE NUSRET'S FAIRY TALE CITY

Abstract

Before World War I, Avnullah Kazimi Bey and his family traveled to Kirkuk, where he had been appointed governor. Avnullah Bey's daughter, Halide Nusret, was only 7 or 8 years old at the time. Kirkuk, a Turkmen settlement, welcomed the new governor with great enthusiasm. This city, far from Istanbul, left a deep mark on Halide's young heart. Finding herself enveloped in an aura of love, Halide developed a deep affection for Kirkuk and its people.

Halide Nusret, who spent her childhood in Kirkuk, later recounted her experiences through both writing and poetry. She considered Kirkuk her childhood paradise. Therefore, she wrote her memories fluently and recreated them in Kardeşlik magazine. In doing so, she endeared herself to the people of Kirkuk and won their hearts. Thus, Halide Nusret became a mother, sister, teacher, and even a beloved of all Kirkuk residents.

Beyond his beautiful Turkish, his sincere expression of his thoughts and feelings further enhances the admiration he receives. His childhood visit to Kirkuk, and his ability to describe and interpret events unfolding around him with pure, honest perspectives and warm emotions, add immense value to his memoirs.

For her, Kirkuk is the most cherished corner of her childhood paradise. She also depicts Kirkuk in her poems, viewing it as a fairytale city and a dream city. Halide Nusret, who expresses her love and longing for Kirkuk in her memoirs, expressed her love for Kirkuk with even greater fervor and heartfelt emotion in her original poems.

The poet described Kirkuk as a child torn from its mother, a world half-fairytale, half-dream, half-real.

> *Oh, **fairytale city**, the paradise of my childhood,*
> *Your voice is always in my ears,*
> *You are in my eyes, in my heart.*

In his words, Kirkuk has now become a fairytale city.

Keywords: Halide Nusret, Kirkuk, Memoir, poetry

HALİDE NUSRET ZORLUTUNA'NIN ŞİİRLERİNDE ŞEHİRLER

Polat SEL[1]

Öz

Cumhuriyet dönemi Türk edebiyatında "Ümmü'l-Muharrirât" (Yazarların annesi) unvanıyla anılan Halide Nusret Zorlutuna, öğretmenlik mesleğinin yanı sıra yazarlığı ve şairliğiyle de dikkat çeken bir sanatçıdır. Eğitimci kimliği, onu yalnızca bir yazar değil, aynı zamanda toplumsal gerçeklikleri yakından gözlemleme imkânına sahip bir tanık hâline getirmiştir. Öğretmenlik görevi dolayısıyla başta İstanbul ve Edirne olmak üzere Anadolu'nun farklı şehirlerinde uzun yıllar bulunmuş; bu süreçte çeşitli coğrafyaların insanlarını, kültürel dokusunu ve yaşam biçimlerini yakından tanıma fırsatı elde etmiştir. Kırklareli, Kars, Karaman, Urfa, Maraş, Sarıkamış ve Ankara gibi şehirlerde geçen öğretmenlik yıllarında edindiği izlenimleri ve öğrencileriyle yaşadığı hatıralarını *Benim Küçük Dostlarım* adlı eserinde kaleme almıştır. Bununla birlikte, söz konusu şehirlerin onda bıraktığı izlenimler ve duygusal yansımalar, sadece mensur eserlerinde değil manzum eserlerinde de gözlemlenir. Bu bildirinin amacı, Halide Nusret Zorlutuna'nın şiirleri içerisinde yer alan şehirler hakkındaki duygu ve düşüncelerini dile getirmektir. Çalışmada metin çözümleme ve tematik analiz yöntemleri uygulanmış; yalnızca şiir metinlerinde şehir yaşamına, mekâna, semte ya da şehir imgelerine yönelik doğrudan veya dolaylı göndermeler değerlendirmeye alınmıştır.

Anahtar Kelimeler: Halide Nusret Zorlutuna, Şiir, Şehir, Mekân, Şair, Tematik Analiz

[1] Dr. Öğr. Üyesi, Trakya Üniversitesi, polatsel@trakya.edu.tr, ORCID: 0000-0001-5281-1938,

CITIES IN THE POETRY OF HALİDE NUSRET ZORLUTUNA

Abstract

Halide Nusret Zorlutuna, known in Republican-era Turkish literature as 'Ümmü'l-Muharrirât' (Mother of Writers), is an artist who attracted attention not only for her teaching profession but also for her writing and poetry. Her identity as an educator made her not only a writer but also a witness with the opportunity to closely observe social realities. Due to her teaching duties, she spent many years in various cities of Anatolia, primarily Istanbul and Edirne; during this time, she had the opportunity to get to know the people, cultural fabric, and lifestyles of various regions closely. He recorded his impressions from his years of teaching in cities such as Kırklareli, Kars, Karaman, Urfa, Maraş, Sarıkamış, and Ankara, as well as his memories with his students, in his work *Benim Küçük Dostlarım* (My Little Friends). However, the impressions and emotional reflections that these cities left on him can be observed not only in his prose works but also in his poetry. The aim of this paper is to express Halide Nusret Zorlutuna's feelings and thoughts about cities in all her poems. Textual analysis and thematic analysis methods were applied in the study; only direct or indirect references to city life, place, neighbourhood, or city images in the poetic texts were evaluated.

Keywords: Halide Nusret Zorlutuna, Poetry, City, Space, Poet, Thematic Analysis

HALİDE NUSRET ZORLUTUNA'NIN YANMIŞ DEFTERDEN YAPRAKLAR'I ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME

Ömrüm IŞIKAY[1]

Öz

Halide Nusret Zorlutuna'nın 1927 yılında "Yanmış Defterden Notlar" başlığı ile kaleme aldığı hikâye, sekiz bölüm hâlinde *Millî Mecmua* dergisinde yayımlanmıştır. Hikâyenin kurgusunda çerçeve anlatı tekniğinden yararlanılarak "yarı yanmış bir defter" aracılığıyla isimsiz bir kadının aşk, yalnızlık ve gurur ekseninde şekillenen ruhsal çözülüşü ve çöküşü aktarılır. Eser, bireysel duyguların iç monolog biçiminde dışa vurulduğu; ölüm, kayıp, aşk ve teslimiyet temalarını kadın yazar duyarlığıyla yoğrulduğu; kadın benliğinin giderek pasifleştirildiği bir anlatıdır. Bu pasifleşme, kadın karakterin özne olma kapasitesinin zayıflaması ile kendi hayatına yön veren bir fail olmaktan çıkıp duyguların, kaderin ya da aşkın karşısında edilgenleşmesi biçiminde belirir. Bu hikâye, Halide Nusret Zorlutuna'nın daha sonra *Bir Devrin Romanı* adlı otobiyografik eserinde açık biçimde dile getireceği benlik arayışının kurmaca bir öncülü olarak değerlendirilebilir. Bu yönüyle *Yanmış Defterden Notlar*, erken Cumhuriyet dönemi edebiyatında kadın öznenin iç dünyasına yönelen duyarlığın önemli örneklerinden biridir.

Bu çalışma, günlük formunda kaleme alınmış bu hikâyedeki kadın karakterin ruhsal çöküntüsü ile 'kendini feda etme' düşüncesini kabullenişi arasındaki gelgitleri incelemekte; Zorlutuna'nın kadın kimliği, duygusal deneyim ve toplumsal konum arasındaki ilişkiyi nasıl kurduğunu değerlendirmektedir. Bildiri, *Yanmış Defterden Notlar* adlı hikâye dizisini tematik, biçimsel ve ruhsal çözümlemeler üzerinden ele alarak erken Cumhuriyet döneminde kadın öznenin edebî temsil biçimini bu hikâye üzerinden ortaya koymayı amaçlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Halide Nusret Zorlutuna; *Yanmış Defterden Notlar*; kadın yazar; kadın öznesi; erken Cumhuriyet dönemi Türk edebiyatı; toplumsal cinsiyet ve duygu

[1] Öğr. Gör., Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, omrumisikay@gmail.com, ORCID: 0000-0002-0581-9686

AN EVALUATION OF HALİDE NUSRET ZORLUTUNA'S PAGES FROM A BURNED NOTEBOOK

Abstract

Halide Nusret Zorlutuna's short story *"Notes from a Burned Notebook"* (1927) was published in eight installments in the periodical *Millî Mecmua*. The narrative employs a frame-story technique in which the spiritual dissolution and downfall of an unnamed woman are conveyed through the medium of a "half-burned notebook." The work reflects an expressive use of interior monologue, in which themes of death, loss, love, and resignation are intertwined with the sensibility of a female author. Within the story, the female self becomes increasingly passive; the protagonist loses her capacity for agency and transforms from an autonomous subject into a figure subdued by emotions, destiny, and social expectations.

This story can be regarded as a fictional precursor to the autobiographical self-exploration that Zorlutuna would later articulate explicitly in her memoir *Bir Devrin Romanı* (*The Novel of an Era*). In this respect, *Yanmış Defterden Notlar* (*Notes from a Burned Notebook)* stands as a significant example of early Republican Turkish literature's engagement with the inner world of the female subject.

This study examines the oscillation between psychological collapse and the acceptance of self-sacrifice in Zorlutuna's diary-form narrative. It discusses how the author constructs the relationship between female identity, emotional experience, and social position. The paper examines *Notes from a Burned Notebook* through thematic, formal, and psychological analyses, aiming to demonstrate how the modes of literary representation of the female subject are constructed in early Republican Turkish literature through this narrative.

Keywords: Halide Nusret Zorlutuna; *Notes from a Burned Notebook*; women's writing; female subjectivity; early Republican Turkish literature; gender and emotion.

URFA'YI BAŞKA SEVMEK -HALİDE NUSRET VE URFA-

Mehmet KURTOĞLU[1]

Öz

"Ümmül Muharrirat" Halide Nusret Zorlutu'nın, 1944-1946 yılları arasında Türkçe öğretmeni olarak görev yaptığı Urfa'da bıraktığı izleri anlatmayı amaçlayan bu bildiride; onun bu şehre olan sevgisi, kültür ve edebiyat hayatında yapmış olduğu etkinlikler, yetiştirdiği öğrenciler ve bu şehirden milletvekili adaylıkları ele alınmıştır. Onun idealist bir öğretmen olarak Urfa'da yarattığı ekol ve bu ekolün günümüze yansımaları, şehrin gazetelerinde yayınlanan şiirleri, tefrika edilen romanları ve halkevlerinde temsil edilen tiyatro eserleri incelenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Halide Nusret Zorlutuna, Urfa, Aşk ve Zafer, Şiir, Yaralılar Romanı, Kim Suçlu Piyesi

[1] kurtoglu.mehmet63@gmail.com

LOVING URFA DIFFERENTLY
-HALİDE NUSRET AND URFA-

Abstract

This study, which recounts the legacy left by Halide Nusret Zorlutuna, the "Ümmül Muharrîrat" (Ummül Muharrîrat), in Urfa, where she worked as a Turkish teacher between 1944 and 1946, describes her love for the city, her cultural and literary activities, the students she trained, and her parliamentary candidacies from the city. It explores the school she created in Urfa as an idealist teacher and its impact on the present day. It also discusses her poems published in the city's newspapers, her serialized novels, and theatrical performances in community centers.

Keywords: Halide Nusret Zorlutuna, Urfa, Love and Victory, Poetry, Novel of the Wounded, Play Who's Guilty

MÜCADELE KADINI OLARAK HALİDE NUSRET ZORLUTUNA

Hatem TÜRK[1]

Öz

Halide Nusret Zorlutuna, Osmanlıdan 1980'li yıllara dek ülkenin geçirdiği iyi kötü bütün süreçlere şahitlik etmiş şair, romancı, dergici, öğretmen, sivil toplum önderi, aydın bir kadındır. Osmanlının en zor günlerinden Türkiye Cumhuriyeti'nin son çağına dek yaşayan sanatçı, zamanına karakterini koymuş, inisiyatif almış biridir. O, kendisine dek pek örneği olmayacak bir şekilde kadın kimliğiyle var olmuştur. Ancak kadınlığından ödün vermeden yaşamın her alanında en az erkekler kadar özne olabilmiştir. Doğumundan ölümüne dek onu her zaman bir mücadelenin içinde görmek mümkündür. Onun mücadeleci kimliğinin kendisine ailesinden miras kaldığı anlaşılmaktadır. Aile tarihinde On İki İmamlardan yedincisi olan İmam Musa Kâzım'a dek uzanan geçmişinde Osmanlı bürokrasisinden de önemli kişiler vardır. Babası ise II. Abdülhamit döneminin önemli hürriyetçi aydınlarından biridir.

Bu çalışmada Halide Nusret Zorlutuna'nın yaşamı, aile geçmişi, babası ve annesinin özellikleri mücadeleci kimliği ön planda tutularak ifade edilmiştir. Ayrıca gerek edebiyatçı kimliği gerekse sivil toplum örgütlerindeki yeri de bu açıdan değerlendirilmiştir. Sonuç olarak onun bulunduğu hemen her ortamda baskın bir kişilik olarak yer aldığı, dünya görüşünü yansıtan karakterini gösterdiği anlaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Halide Nusret Zorlutuna, Kadın Hakları Müdafii, milliyetçilik.

[1] Prof. Dr., Giresun Üniversitesi, hatemturk@hotmail.com, ORCID: 0000-0002-6102-9865

HALİDE NUSRET ZORLUTUNA AS A WOMAN OF STRUGGLE

Abstract

Halide Nusret Zorlutuna was a poet, novelist, magazine writer, teacher, civil society leader, and intellectual woman who witnessed all the positive and negative phases the country went through from the Ottoman period to the 1980s. Having lived from the most difficult days of the Ottoman Empire to the later years of the Turkish Republic, she was a figure who left her mark on her era and took initiative. She existed as a woman in a way that had few precedents before her. However, without compromising her femininity, she managed to become a subject in all areas of life, at least as much as men. It is possible to see her engaged in some form of struggle throughout her entire life, from birth to death. It is understood that her combative spirit was inherited from her family. In her family history, which traces back to Imam Musa Kazim, the seventh of the Twelve Imams, there were also important figures from the Ottoman bureaucracy. Her father was one of the prominent liberal intellectuals of the reign of Sultan Abdulhamid II.

In this study, Halide Nusret Zorlutuna's life, family background, and the characteristics of her mother and father are discussed with emphasis on her combative identity. In addition, both her literary persona and her position in civil society organizations are evaluated from this perspective. As a result, it has been understood that she stood out as a dominant personality in almost every environment she was in, displaying a character that reflected her worldview.

Keywords: Halide Nusret Zorlutuna, Advocate of Women's Rights, Nationalism.

HALİDE NUSRET ZORLUTUNA'NIN *SÜS* DERGİSİNDEKİ DEDİKODU YAZILARI

Kazım ÇANDIR[1]

Öz

1901-1984 yılları arasında yaşayan Halide Nusret Zorlutuna, edebiyatımıza *Küller, Sisli Geceler, Gülün Babası Kim? Beyaz Selvi, Rüzgârdaki Yaprak, Aydınlık Kapı, Aşk ve Zafer* adlı yedi telif roman; *Geceden Taşan Dertler, Yayla Türküsü, Yurdumun Dört Bucağı, Ellerim Bomboş* adlı dört şiir kitabı; *Benim Küçük Dostlarım, Bir Devrin Romanı* adlı iki hatıra kitabı kazandırmıştır. Halide Nusret, 1908'den sonra Türk fikir ve edebiyat hayatında mümtaz bir yer almış olan "Millî Edebiyat" takipçilerinden hanımefendi olan ilk altı isimden biridir. Bunlar: Halide Edib (1882-1964), Müfide Ferid (1899-1971), Güzide Sabri (1886-1946), Şükufe Nihal (1896-1973), Safiye Erol (1900-1964)'dur.

Süs dergisi, ilk sayısını 16 Haziran 1923 tarihinde yayınlamış ve 26 Temmuz 1924 tarihinde toplamda 55 sayıyla yayın hayatını noktalamıştır. 55 sayıdan oluşan derginin 9. ve 33. sayıları ise özel sayı olarak çıkarılmıştır. Osmanlı Türkçesi ile yayınlanan derginin başyazarı Mehmet Rauf, mesul müdürü Hüseyin Remzi'dir ve haftalık edebi hanım mecmuası olarak yayınlanır. Halide Nusret, bu dergide "Dedikodu" başlığı altında yedi yazı yayımlamıştır. Bunlar: "Bedbaht İstida", "Darülelhanda Bir Ders", "Kadınları Çalıştırma!", "Perdeler", "Kadında Hakk-ı Talâk", "Ankara Havadisleri", "Dedikodumun Dedikodusu"dur.

Yazar, bu yazılarda yaşadığı dönemde karşılaştığı bazı olayları, tartışmaları, kadınların çalışması ve tramvaydan perdelerin kalkmasını okuyucuya bir dedikodu olarak anlatır. Bu yazılarda, onun ne kadar iyi bir gözlemci olduğunu görürüz. Bu çalışmada, Halide Nusret Zorlutuna'nın Süs dergisinde "Dedikodu" başlığıyla daha önce ele alınmamış olan yedi yazısını geniş olarak değerlendireceğiz.

Anahtar Kelimeler: Dedikodu, Kadın, Perde, Ders, Talak, Tramvay.

[1] * Doç. Dr., Çankırı Karatekin Üniversitesi, kazimcandir69@karatekin.edu.tr, ORCID:0000-0003-2119-8979

HALİDE NUSRET ZORLUTUNA'S GOSSIP ARTICLES IN *SÜS* MAGAZINE

Abstract

Halide Nusret Zorlutuna, who lived between 1901 and 1984, contributed to our literature seven novels: *Küller, Sisli Geceler, Gülün Babası Kim? Beyaz Selvi, Rüzgârdaki Yaprak, Aydınlık Kapı, Aşk ve Zafer*; four poetry collections: *Geceden Taşan Dertler, Yayla Türküsü, Yurdumun Dört Bucağı, Ellerim Bomboş;* and two memoirs: *Benim Küçük Dostlarım, Bir Devrin Romanı*. Halide Nusret was one of the first six female followers of "national literature," which held a distinguished place in Turkish intellectual and literary life after 1908. These were: Halide Edib (1882-1964), Müfide Ferid (1899-1971), Güzide Sabri (1886-1946), Şükufe Nihal (1896-1973), and Safiye Erol (1900-1964).

Süs magazine published its first issue on June 16, 1923, and concluded its publication life on July 26, 1924, with a total of 55 issues. Issues 9 and 33 of the 55 issues were published as special issues. Published in Ottoman Turkish, the magazine's editor-in-chief was Mehmet Rauf, its managing director was Hüseyin Remzi, and it was published as a weekly literary women's magazine. Halide Nusret published seven articles under the title "Dedikodu (Gossip)" in this magazine. These are: "Bedbaht İstida", "Darülelhanda Bir Ders", "Kadınları Çalıştırma!", "Perdeler", "Kadında Hakk-ı Talâk", "Ankara Havadisleri", "Dedikodumun Dedikodusu". In these articles, the author recounts to the reader, as gossip, some of the events and debates she encountered during her time, including women working and the lifting of the curtains from the tram. These articles reveal her keen observation. In this article, we will comprehensively review seven articles by Halide Nusret Zorlutuna, previously unpublished in *Süs* magazine, titled "Dedikodu."

Keywords: Gossip, Women, Curtains, Lesson, Divorce, Tram.

ZORLUTUNA'NIN HANIMIN MEKTUPLARI ESERİNE BİR BAKIŞ

Fatma ATAY[1]

Öz

Mektup, farklı mekânda bulunan kişilerin duygularını, düşüncelerini, isteklerini anlatmak, birbirinin haberi olmadığı olayları bildirmek için bir kişiye ya da kuruma, kuruluşa, topluluğa postayla gönderilen bir iletişim aracıdır. Mektuplar yazılış amacına ve yazıldığı kişilere göre resmî ve özel olarak sınıflandırılabilir. Mektubun tarihine bakıldığında kadim bir iletişim biçimi olduğu görülür. Türk kültüründe de mektup yazmaya önem verilir. Türk edebiyatının her döneminde mektuplaşma zevk ve anlayışı, şair ve yazarlar arasında yaygındır. Edebiyatçılar sadece devirlerinde mektup yazmamışlar aynı zamanda mektup medeniyetinin gelişimi ve ilerlemesi için mektup yazımı hakkında bilgi veren eserler de hazırlamışlardır. Şiir, roman, hatırat türü eserler kaleme alan Halide Nusret Zorlutuna'nın, *Hanımın Mektupları* eseri, mektup yazımı hakkında bilgi vermek amaçlı yazılmıştır. Bu kitap, Halide Nusret'in bir yayınevinin siparişi üzerine yazdığı mektup örneklerinden oluşmaktadır. Halide Nusret, yazılabilecek durumlara göre mektupları kategorilere ayırmıştır. Bu mektuplar, devrinin sosyal ve kültürel olaylarını, yaşam biçimini, ilişkilerini ortaya koyması bakımından önemlidir.

Anahtar Kelimeler: Halide Nusret Zorlutuna, mektup, Hanımın Mektupları

[1] Doktora Öğrencisi, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, atay.fatma@yahoo.com, ORCID: 0000-0001-6705-2508

A LOOK AT ZORLUTUNA'S HANIM MEKTUPLARI

Abstract

A letter is a communication tool sent by mail to a person, institution, organization or community in order to express the feelings, thoughts and wishes of people in different places and to inform each other about events that are unknown to each other. Letters can be classified as official or private, depending on the purpose of writing and the person to whom they are written. When we look at the history of the letter, we see that it is an ancient form of communication. In Turkish culture, writing letters is also given importance. The pleasure and understanding of correspondence is widespread among poets and writers in every period of Turkish literature. Literary figures not only wrote letters in their time, but also prepared works that provided information about letter writing for the development and progress of the letter civilization. The work of *Hanımın Mektupları* by Halide Nusret Zorlutuna, who wrote works such as poetry, novels and memoirs, was written to provide information about letter writing. This book consists of samples of letters written by Halide Nusret on the order of a publishing house. Halide Nusret has divided the letters into categories according to the situations in which they can be written. These letters are important in that they reveal the social and cultural events, lifestyle and relationships of the period.

Keywords: Halide Nusret Zorlutuna, letter, Hanımın Mektuplar

HALİDE NUSRET'İN "BİR ANNENİN HİKÂYESİ" ADLI ESERİ ÜZERİNE YAPISAL VE TEMATİK BİR İNCELEME

Hilal BAŞBOZKURT[1]

Öz

Cumhuriyet dönemi Türk edebiyatının önemli kadın yazarlarından Halide Nusret Zorlutuna, eserlerinde kadının iç dünyasını, annelik olgusunu ve aile içi ilişkilerdeki duygusal gerilimi derin bir sezgiyle işlemiştir. 1955 yılında *Hakimiyet Gazetesi*'nde yedi bölüm hâlinde yayımlanan *"Bir Annenin Hikâyesi: Telefon İki Defa Çalındı"*, yazarın olgunluk dönemine ait, kadın duyarlılığının en yoğun biçimde hissedildiği metinlerden biridir.

Bu çalışma, hikâyeyi yapısal ve tematik açıdan incelemektedir. Eserdeki olay örgüsü, iki telefon sesi arasına kurulan dramatik bir yapı üzerine oturtulmuştur: ilk telefon suçun, ikinci telefon ise kefaretin habercisidir. Anlatının merkezinde yer alan Pakize karakteri, annelik, vicdan ve teslimiyet kavramlarının kesişim noktasında biçimlenir.

Zorlutuna, Pakize'nin hikâyesi aracılığıyla kadının toplumsal konumunu, fedakârlığın sınırlarını ve vicdanın derin sessizliğini görünür kılar. *Bir Annenin Hikâyesi*, bu yönüyle sadece bir aile dramı değil, aynı zamanda kadın kimliğinin toplumsal ve duygusal katmanlarını açığa çıkaran bir edebî tanıklıktır.

Anahtar Kelimeler: Halide Nusret Zorlutuna, Bir Annenin Hikâyesi, annelik, vicdan, teslimiyet

[1] Doktora Öğrencisi, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, hilalbasbozkurtt@gmail.com, ORCID: 0009-0002-3839-5602

A STRUCTURAL AND THEMATIC ANALYSIS OF HALİDE NUSRET'S "BİR ANNENİN HİKÂYESİ"

Abstract

Halide Nusret Zorlutuna, one of the prominent female authors of the Republican period in Turkish literature, portrayed the inner world of women, the concept of motherhood, and the emotional tension within family relationships with profound sensitivity and insight. Published in seven installments in *Hakimiyet Gazetesi* in 1955, *"Bir Annenin Hikâyesi: Telefon İki Defa Çalındı"*, belongs to the author's mature period and is one of the works in which the delicacy of feminine sensibility is most intensely felt.

This study analyzes the story from a structural and thematic perspective. The plot of the work is built upon a dramatic structure framed between two telephone rings: the first signifies guilt, while the second announces redemption. The central character, Pakize, is shaped at the intersection of the notions of motherhood, conscience, and submission.

Through Pakize's story, Zorlutuna reveals the woman's social position, the limits of self-sacrifice, and the profound silence of conscience. *A Mother's Story* is therefore not merely a family drama but also a literary testimony that exposes the social and emotional layers of female identity.

Keywords: Halide Nusret Zorlutuna, Bir Annenin Hikâyesi, motherhood, conscience, submission

1. GÜN (6 Kasım 2025)

Kayıt 09.30-10.00

Açılış 10.00 **BALKAN KONGRE MERKEZİ**

Protokol Konuşmaları
Prof. Dr. Müberra GÜRGENDERELİ (Düzenleme Kurulu Başkanı)
Prof. Dr. İskender ÖKSÜZ
Çağrı ZORLUTUNA
Kahraman ZORLUTUNA
Hakan SARI (Ihlamur Akademi)
Prof. Dr. Mustafa HATİPLER (Trakya Üniversitesi Rektörü)

Açılış Oturumu 11.00 - 12.00
Moderatör: Prof. Dr. Nusret ÇAM
Halide Nusret Zorlutuna ile Hatıralar ve Edirne

A. Yağmur TUNALI
"Sevgilim"le Dokuz Yıl

Banu ZORLUTUNA
Mavi Gibi Bir Kadın

12.00-13.00 Öğle Yemeği

1. OTURUM (13.00-14.15)

AŞK VE ZAFER SALONU
Oturum Başkanı: Prof. Dr. Atabey KILIÇ

Prof. Dr. Atabey KILIÇ (13.00 - 13.15)
Halide Nusret Zorlutuna'nın Aziz Bey'e Yazdığı 17.11.1926 Tarihli Mektubundan Hareketle İmla Tasarrufları Üzerine Notlar

Doç. Dr. Ayşe Nur ÖZDEMİR (13.15 - 13.30)
Halide Nusret Zorlutuna'nın Romanlarında İstanbul

Doç. Dr. Selçuk ATAY (13.30 - 13.45)
Anketler ve Mülakatlarında Halide Nusret Zorlutuna

Dr. Öğr. Üyesi Mihriye ÇELİK (13.45 - 14.00)
Halide Nusret Zorlutuna'nın Büyük Rüzgâr (Rüzgârdaki Yaprak) Adlı Eseri Üzerine Kısa Bir Değerlendirme

Soru - Cevap (14.00 - 14.15)

BEYAZ SELVİ SALONU
Oturum Başkanı: Doç. Dr. Gürhan ÇOPUR

Doç. Dr. Gürhan ÇOPUR (13.00 - 13.15)
Halide Nusret Zorlutuna Şiirinde Millî Kimliği Kuran Unsurlar

Doç. Dr. Dinçer ATAY (13.15 - 13.30)
Sisli Geceler Romanının Farklı Yayım ve Baskılarına Dair Bazı Dikkatler

Dr. Öğr. Üyesi Seda ÇETİN (13.30 - 13.45)
Halide Nusret'in Sisli Geceler ve Gül'ün Babası Kim? Romanlarında Kadının Konumu

Soru - Cevap (14.00 - 14.15)

KÜLLER SALONU
Oturum Başkanı: Prof. Dr. Fatih SAKALLI

Prof. Dr. Fatih SAKALLI (13.00 - 13.15)
Benim Küçük Dostlarım'dan Hareketle Halide Nusret Zorlutuna'nın Öğretmenliği

Dr. Öğr. Üyesi Sezaver Çapcı SİPAHİ (13.15 - 13.30)
Halide Nusret Zorlutuna'nın Aydınlık Kapı Romanında Ailenin Görünümü

Öğr. Gör. Dr. Canan UĞURDAĞ (13.30 - 13.45)
Halide Nusret Zorlutuna'nın Örümcek Dede İsimli Çevirisi Üzerine Düşünceler

Dr. Selmin YİĞİT (13.45 - 14.00)
Büyükanne Romanı Hakkında Bir İnceleme

Soru - Cevap (14.00 - 14.15)

14.15-14.30 Kahve Arası

2. OTURUM (14.30-15.45)

AŞK VE ZAFER SALONU
Oturum Başkanı: Prof. Dr. Ahmet GÜNŞEN

Prof. Dr. Ahmet GÜNŞEN (14.30 - 14.45)
"Meslek Hatıraları" Işığında İdealist Bir Öğretmen Portresi: Halide Nusret Zorlutuna

Dr. Kübra ÇELEBİ (14.45 - 15.00)
Halide Nusret Zorlutuna'nın Eserlerinde Baba Figürü

Öğr. Gör. Dr. Kamil PARIN (15.00 - 15.15)
Millî Mücadele'nin Edebî İzdüşümü: İdeoloji, Vatan ve Öteki Bağlamında Aşk ve Zafer Romanı

Emre YILDIRIM (15.15 - 15.30)
Halide Nusret Zorlutuna'nın Dergicilik Faaliyetleri: Ayşe ve Töre Dergileri Üzerine Bir İnceleme

Soru - Cevap (15.30 - 15.45)

BEYAZ SELVİ SALONU
Oturum Başkanı: Prof. Dr. Hasan YÜREK

Prof. Dr. Hasan YÜREK (14.30 - 14.45)
Bir Devrin Romanı'nına Yansıyanlar

Doç. Dr. Ayhan BULUT (14.45 - 15.00)
Modernleşme ve Geleneksellik Çatışması Bağlamında Erkek Kimliğinin Yeniden İnşası: Gülün Babası Kim? Romanı

Dr. Öğr. Üyesi Ferudun AY (15.00 - 15.15)
Hazin Bir Aşk ve Dönemin Kaçış Hikâyesi: Halide Nusret Zorlutuna'nın İlk Romanı Küller

Dr. Hüseyin Cihad KARAALİ (15.15 - 15.30)
Gerçekten Kurguya: Halide Nusret Zorlutuna'nın Beyaz Selvi Romanı

Soru - Cevap (15.30 - 15.45)

KÜLLER SALONU
Oturum Başkanı: Prof. Dr. Ayşe İLKER

Prof. Dr. Ayşe İLKER (14.30 - 14.45)
Emine Işınsu ve Halide Nusret Zorlutuna

Doç. Dr. Öznur ÖZDARICI (14.45 - 15.00)
Halide Nusret Zorlutuna'nın Oğlu Ergun Zorlutuna'ya Yazdığı Mektuplar Üzerine Bir İnceleme

Dr. Öğr. Üyesi Serhat HAMİŞOĞLU (15.00 - 15.15)
Halide Nusret'in Romanlarında Alafrangalalar

Dr. Öğr. Üyesi Selda SANDALYECİ (15.15 - 15.30)
Halide Nusret'in Kaleminden Kadın İmgesine Toplumdilbilimsel Bir Bakış: Gül'ün Babası Kim? Romanı Örneği

Soru - Cevap (15.30 - 15.45)

15.45-16.00 Kahve Arası

3. OTURUM (16.00-17.15)

AŞK VE ZAFER SALONU
Oturum Başkanı: Prof. Dr. Suphi SAATÇİ

Prof. Dr. Suphi SAATÇİ (16.00 - 16.15)
Halide Nusret'te Kerkük Sevgisi

Dr. Öğr. Üyesi Polat SEL (16.15 - 16.30)
Halide Nusret Zorlutuna'nın Şiirlerinde Şehirler

Öğr. Gör. Ömrüm IŞIKAY (16.30 - 16.45)
Halide Nusret Zorlutunu'nın Yanmış Defterden Yapraklar'ı Üzerine Bir Değerlendirme

Mehmet KURTOĞLU (16.45 - 17.00)
Urfa'yı Başka Sevmek -Halide Nusret ve Urfa-

Soru - Cevap (17.00 - 17.15)

BEYAZ SELVİ SALONU
Oturum Başkanı: Prof. Dr. Hatem TÜRK

Prof. Dr. Hatem TÜRK (16.00 - 16.15)
Mücadele Kadını Olarak Halide Nusret Zorlutuna

Doç. Dr. Kazım ÇANDIR (16.15 - 16.30)
Halide Nusret Zorlutuna'nın Süs Dergisindeki Dedikodu Yazıları

Fatma ATAY (16.30 - 16.45)
Bugünün Nostaljisi: Hanım Mektupları Eseri

Hilal BAŞBOZKURT (16.45 - 17.00)
Halide Nusret'in "Bir Annenin Hikâyesi" Adlı Eseri Üzerine Yapısal ve Tematik Bir İnceleme

Soru - Cevap (17.00 - 17.15)

17.15-17.30 Kahve Arası

KAPANIŞ VE DEĞERLENDİRME OTURUMU (17.30-18.15)

AŞK VE ZAFER SALONU
Oturum Başkanı: Prof. Dr. Müberra GÜRGENDERELİ

Prof. Dr. Ayşe İLKER
Prof. Dr. Atabey KILIÇ
Prof. Dr. Hasan YÜREK
Prof. Dr. Fatih SAKALLI

18.30 Gala Yemeği

2. GÜN (7 Kasım 2025)

EDİRNE GEZİSİ (09.30)

ÖĞLE YEMEĞİ

TRAKYA ÜNİVERSİTESİ 1982

HİLAMUR AKADEMİ

HALİDE NUSRET ZORLUTUNA SEMPOZYUMU

Prof. Dr. Ahmet Günşen
Prof. Dr. Atabey Kılıç
Prof. Dr. Ayşe İlker
Prof. Dr. Fatih Sakallı
Prof. Dr. Hatem Türk
Prof. Dr. Hasan Yürek
Prof. Dr. Nusret Çam
Prof. Dr. Suphi Saatçi
Doç. Dr. Ayhan Bulut
Doç. Dr. Ayşe Nur Özdemir
Doç. Dr. Dinçer Atay
Doç. Dr. Gürhan Çopur
Doç. Dr. Kazım Çandır
Doç. Dr. Öznur Özdarıcı
Doç. Dr. Selçuk Atay
Dr. Öğr. Üyesi Ferudun Ay
Dr. Öğr. Üyesi Mihriye Çelik
Dr. Öğr. Üyesi Polat Sel
Dr. Öğr. Üyesi Seda Çetin
Dr. Öğr. Üyesi Selda Sandalyeci
Dr. Öğr. Üyesi Serhat Hamişoğlu
Dr. Öğr. Üyesi Sezaver Çapcı Sipahi
Öğr. Gör. Dr. Canan Uğurdağ
Öğr. Gör. Dr. Kamil Parın
Dr. Kübra Çelebi
Dr. Hüseyin Cihad Karaali
Dr. Selmin Yiğit
Öğr. Gör. Ömrüm Işıkay
A. Yağmur Tunalı
Mehmet Kurtoğlu
Fatma Atay
Hilal Başbozkurt
Emre Yıldırım

6-7 KASIM 2025

TRAKYA ÜNİVERSİTESİ
BALKAN KONGRE MERKEZİ

T.C. TRAKYA ÜNİVERSİTESİ
IHLAMUR AKADEMİ
HALİDE NUSRET ZORLUTUNA SEMPOZYUMU

6-7 Kasım 2025 - EDİRNE

IHLAMUR®
ihlamur.com.tr

ISBN 978-625-6633-70-4